

Nr 202.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—13:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Norrby nr 3 i Södermanlands län.

Kronoegendomen 1 $\frac{1}{2}$ mantal Norrby nr 3 i Åkers socken av Södermanlands län är för tiden 14 mars 1928—14 mars 1938 utarrenderad till ryttmästaren L. v. Stockenström mot en årlig avgäld av 2,450 kronor.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har å egendomen den 29 november 1935 hållits uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning.

Av det över förrättningen uppgjorda instrumentet jämte ett av distriktslantmätaren Johan W. Ström år 1922 över egendomen upprättat kartutdrag med tillhörande beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som av v. Stockenström skötes i sambruk med det honom tillhöriga säteriet Berga, är belägen cirka 1 kilometer från allmänna landsvägen Valsberga—Länna och cirka 14 kilometer från Strängnäs. Den innehåller en areal av 125.232 hektar, varav 1.325 hektar tomt, 50.261 hektar åker, 0.939 hektar äng, 71.759 hektar skog och 0.948 hektar impediment. Härutöver finnes ytterligare skogsmark till egendomen, vilken mark lyder direkt under domänstyrelsens skogsförvaltning.

Kronans byggnader å egendomen äro medelgoda. Egendomens åkerjord består till cirka 40 hektar av lerjord och till cirka 10 hektar av mer eller mindre dyblandad sådan jord. Skogsmarken är av god beskaffenhet. Å egendomen finnas inga torp eller lägenheter. Egendomen är delaktig i Åkers häradsallmänning, varifrån de sista åren utdelats 75 kronor. Åker—Malmby elektriska distributionsförening har elektriska ledningar framdragna över egendomen. Taxeringsvärdet utgör 32,400 kronor jordbruksvärde.

Domänintendenten har, före uppskattningsstillfället, ansett, att egendomen eventuellt borde försälas.

Egnahemsnämnden har, på grund av att egendomen nyttjades som »sidobruk», förordat egendomens försäljning.

Uppskattningsnämnden har — under framhållande av att egendomen saknade arbetarebostäder samt så gott som helt vore omsluten av ägor, tillhöriga v. Stockenström — föreslagit egendomens uppdelning i två, med litt. A och B betecknade lotter, av vilka lotten litt. A eller huvudparten av egendomens åkerjord jämte erforderlig skog borde hembjudas v. Stockenström, under det att lotten litt. B eller egendomens övriga skogsmark med däri belägna inägor borde avstyckas samt tillsvidare bibehållas i kronans ägo.

Lotten litt. A, å kartan avgränsad från lotten litt. B medelst ett blyertsstreck, har i uppskattningsprotokollet angivits omfatta en areal av 39.525 hektar tomt och åker samt 35.401 hektar avrösningsjord med växande skog. Den har åsatts ett saluvärde av i runt tal 38,200 kronor, varav 13,640 kronor för avrösningsjorden och 2,000 kronor för delaktigheten i Åkers häradsallmänning.

v. Stockenström har täckdikad 22 hektar åker och anlagt cementerad gödselstad vid egendomen allenast mot ersättning i form av fria täckdikningsrör och fri cement. Då v. Stockenström vid arrendetidens slut den 14 mars

1938 icke kunnat tillgodogöra sig en mot sina utlägg härutinnan svarande nytta samt saluvärdet beräknats med hänsyn till egendomens numera förbättrade skick, har nämnden ansett, att saluvärdet av lotten litt. A vid hembud till arrendatorn borde nedsättas med 1,200 kronor.

v. *Stockenström*, som av nämnden delgivits saluvärderingen, har förklarat sig villig inköpa lotten litt. A för det sålunda nedsatta saluvärdet.

Vederbörande *överjägmästare* har tillstyrkt uppskattningsnämndens försäljningsförslag samt icke haft något att erinra mot värdesättningen.

Överlantmätaren i länet har anfört följande: Hinder mot styckning i enlighet med det föreliggande förslaget torde på grund av bestämmelserna i jorddelningslagen icke möta, ehuru — med hänsyn till tillgången — den skogsmark, som vore ämnad att behållas till stamfastigheten, syntes väl knapp. Oaktat detta tillät dock icke stadgandet i 19 kapitlet 12 § nämnda lag, att andelen i allmanningen helt behölls till stamfastigheten. I den till avstyckning föreslagna ägoviddens inginge nämligen åker i den omfattning, att lotten komme att bli tjänlig till jordbruk. Det ankomme på vederbörande lantmätare att vid avstyckningsförrättningen fördela allmänningsdelaktigheten i enlighet med i lagen stadgade grunder.

Domänintendenten, från vilken förnyat yttrande inhämtats, har anfört följande: Anledning föreläge icke att tilldela försäljningslotten ökad areal skogsmark. Den föreslagna arealens produktionsförmåga utgjorde cirka 100 m³ fast mått pr år och täckte väl lottens behov. Vad anginge delaktigheten i allmanningen komme denna givetvis att uppdelas. Uppskattningsnämnden hade ansett förenämnda belopp å 2,000 kronor utgöra kapitalvärdet av lottens andel i allmanningen.

Slutligen har *överjägmästaren*, från vilken jämväl förnyat yttrande inhämtats, förklarat sig anse den till försäljningslotten lagda skogsmarken vara fullt tillräcklig för lottens behov.

I utlåtande beträffande egendomen den 31 december 1926 hava *kronojordstyckningssakkunniga* förklarat, att det med hänsyn till egendomens belägenhet mitt inuti v. *Stockenströms* ägor vore ur brukningssynpunkt mest ändamålsenligt, att egendomen sammanfördes med dennes gård.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 11 november 1936 överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anfört, att styrelsen icke ville motsätta sig uppskattningsnämndens försäljningsförslag. Dock funne styrelsen det värde, som av nämnden åsatts den i försäljningslotten ingående skogsmarken jämte den växande skogen, 13,640 kronor, vara alltför lågt. En höjning av nämnda värde med 4,000 kronor vore fullt befogad. Härigenom skulle lottens saluvärde i dess helhet komma att utgöra 42,200 kronor.

Med hänsyn till vad *överlantmätaren* anfört syntes försiktigheten bjuda att den för egendomens uppdelning erforderliga avstyckningen genomfördes, innan egendomen såldes.

Statens jordnämnd har i infortrat utlåtande den 16 februari 1937 anfört följande.

Jordnämnden hade låtit undersöka, huruvida kronoegendomen skulle kunna användas för arrendeegnahemsändamål, och därvid kommit till det resultatet, att den till försäljning föreslagna delen av egendomen skulle kunna uppdelas till tre arrendeegnahem. Nämnden funne följaktligen skäl föreligga för att ifrågavarande del av egendomen mot det åsatta saluvärdet, 42,200 kronor, överfördes till arrendeegnahmetsfonden för utläggande av ar-

rendeegnahm. Vid dylikt överförande borde dock skogsmarksarealen lämpligen utökas med förslagsvis 15 à 20 hektar, i vilket fall jordnämnden ej hade något att erinra mot att överförda värdet i motsvarande mån ökades.

Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna de synpunkter, som framhållits av kronojordstyckningssakkunniga och domänstyrelsen, beaktansvärda, nämligen att egendomen överlåtes till ägaren av Berga säteri — ett spörsmål, som jordnämnden saknade anledning att närmare yttra sig om — torde kunna ifrågasättas, om ej i dylikt fall ett ägoutbyte mellan kronan och ägaren av Berga säteri kunde ske på så sätt, att annan lämplig mark, passande till tre arrendeegnahm, överlåtes till kronan att disponeras av jordnämnden. Mot en lösning av frågan enligt sist angivna riktlinjer hade jordnämnden ej någon erinran.

I remissutlåtande den 23 februari 1937 har *domänstyrelsen* härefter uttalat, att goda utsikter föreläge till åstadkommande av det markutbyte mellan kronan och ägaren av Berga säteri, som av jordnämnden satts i fråga. Under förutsättning ått överenskommelse därutinnan komme till stånd, hemställde domänstyrelsen, att den av styrelsen förordade propositionen om försäljning av viss del av egendomen måtte avlåtas till riksdagen.

*Departementets-
chefen.* Under förutsättning att överenskommelse om det av statens jordnämnd ifrågasatta markbytet mellan statens jordnämnd och ägaren av Berga säteri kommer till stånd, har jag intet att erinra mot det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att — sedan kronoegendomen 1½ mantal Norrby nr 3 i Åkers socken av Södermanlands län blivit genom avstyckning uppdelad i två lotter, varav den ena skall omfatta förberörda lott om cirka 74.926 hektar, å ett av distriktslantmätaren Johan W. Ström år 1922 över egendomen upprättat kartutdrag betecknad med litt. A — lotten litt. A må, under angivna förutsättning, med ett saluvärde av 42,200 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för egendomens arrendator, ryttmästaren L. v. Stockenström, vilken, därest han begagnar sig av hembuds rätten, skall erhålla avdrag å saluvärdet med 1,200 kronor;

skolande vid försäljningen iakttagas, att lotten försäljes med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1938, att lotten försäljes i det skick, vari den enligt det om kronoegendomen gällande arrendekontraktet skall av arrendatorn avlämnas, att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiwa ersättning för av denne verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, köpare av lotten skall vara skyldig gottgöra kronan för vad kronan i berört hänseende utgivit,

att den åt kronan bibehållna delen av egendomen förbehålles rätt att fritt begagna å lotten befintliga vägar samt att innehavare av över kronoegendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att, därest lotten beröres av ledningarna, hava ledningarna kvarstående å lotten och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

2:o.

Vik nr 1 i Södermanlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Vik nr 1 i Vadsbro socken av Södermanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1938 mot en årlig arrendeavgift, som utgår med dels 21 hektoliter vete, 24 hektoliter havre och 160.5 kilogram smör, att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 1,000 kronor.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1938 har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter och åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Vidare har år 1935 uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits å egendomen.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren A. Gyllenbåge år 1924 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen vid Hedenlundasjön samt sjön Veckeln cirka 5 kilometer från Vadsbro järnvägsstation, innehåller i areal 101.3040 hektar, varav 41.4980 hektar tomt och åker, 6.4400 hektar äng, 52.2760 hektar hag- och skogsmark samt 1.0900 hektar impediment.

Kronans byggnader å egendomen äro medelgoda och tillräckliga för egendomens behöriga brukande. Kronans åbyggnader äro brandförsäkrade för sammanlagt 63,800 kronor.

Åkerjorden, som har ett mycket spritt och delvis kuperat läge, utgöres huvudsakligen av lerjord. Ungefär 8 hektar av åkerarealen lider av vatten och är liksom ängsmarken tidvis översvämmad. Skogsmarken är god.

Fisket är utarrenderat av arrendatorn för en årlig avgift av 50 kronor. Egendomen är delaktig i Oppunda häradsallmänning, varifrån dock någon utdelning icke erhållits under de senaste åren.

Taxeringsvärdet utgör 48,000 kronor, varav 39,400 kronor jordbruksvärde och 8,600 kronor skogsvärde. I taxeringsvärdet ingår värdet av ett flertal överloppshus, tillhöriga arrendatorn.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 december 1933 har arrendatorn av egendomen erhållit tillstånd söka och vinna delaktighet i lån från statens avdikningslånefond för utförande av ett egendomen berörande vattenregleringsföretag, benämnt »Regleringsföretaget Vadsbrosjön—Sköldingeån».

Vattenfallsstyrelsen och Vadsbro elektriska distributionsförening hava jämlikt Kungl. Maj:ts resolutioner respektive den 26 september 1918 och den 21 maj 1920 medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Egendomen, som är elektrifierad, är för kraftleverans ansluten till nyssnämnda distributionsförening, och tillhör den elektriska anläggningen arrendatorn av egendomen.

Egnahemsnämnden, som förordat försäljning av egendomen, har förklarat, att densamma icke lämpade sig att helt eller delvis upplåtas såsom egnahemslägenheter eller åbolägenheter. *Domänintendenten* har ansett, att egendomen eventuellt borde försäljas.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att egendomen såväl till byggnadsbeståndet som avsättningsförhållandena måste betraktas såsom en knappt medelgod jordbruksgård. Då ladugården vore belägen å västra sidan av den över egendomen framdragna järnvägen, medan övriga ekonomibyggnader med parkanläggning vore belägna å motsatta sidan av järnvägen, vore egendomen tungarbetad. Anledning för kronan att behålla egendomen förefunnnes ej, utan borde densamma försäljas. Nämnden har i enlighet härmed, då egendomen icke lämpade sig för uppstyckning, framlagt förslag om försäljning av egendomen i en salulott. Egendomen har av nämnden i befintligt skick saluvärderats till 46,900 kronor, varav för skogsmark och växande skog 18,300 kronor. Arrendevärdet har beräknats till 1,520 kronor. Arrendet till egendomen har från den 14 mars 1929 innehafts av nuvarande arrendatorn, Frans Wilh. Smith. På grund av att denne rätt snart råkat i ekonomiska svårigheter, har skötseln av egendomen i verkligheten handhafats av dennes fader, grosshandlare And. Smith i egenskap av löftesman för sonens arrende. Såsom den faktiske innehavaren av egendomen har And. Smith synnerligen väl hävdadt egendomen och därstädes nedlagt avsevärt kapital dels genom förvärv av de många å egendomen befintliga överloppsbyggnaderna, dels genom iordningställande av parkanläggningen. Då And. Smith hos nämnden gjort framställning om tillstånd att inköpa egendomen, har nämnden livligt tillstyrkt, att egendomen utbjödes till försäljning med hembuds rätt för honom. Vid en eventuell försäljning har nämnden ansett anledning icke föreligga att förbehålla kronan återköpsrätt eller servitutsrätt till egendomen. Då egendomen värderats i befintligt skick, har nämnden funnit And. Smith böra njuta gottgörelse å köpeskillingen för vissa kostnader för taktegel, han måst vidkännas för taktäckning å egendomens logbyggnad och svinhus.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* hava under framhållande av att till egendomen hörande skogsmark icke vore samlad utan bestode av holmar samt i inägorna utskjutande skogsuddar, tillstyrkt försäljning av egendomen till av uppskattningsnämnden föreslaget pris.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 15 januari 1937 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Egendomen borde försäljas i en salulott i enlighet med bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Med hänsyn till storleken av egendomens arrendevärde vore för försäljningens genomförande riksdagens medverkan erforderlig. Frans W. Smith, vilken enligt gällande arrendeavtal funnes upptagen såsom innehavare av arrenderätten till egendomen från den 14 mars 1929, vore författningens enligt icke hembudsberättigad vid egendomens försäljning den 14 mars 1938. Han hade för övrigt i verkligheten allenast under ringa del av ifrågakomna tidrymd brukat egendomen. Enligt vad do-

mänintendenten under hand upplyst hade nämligen egendomens skötsel under största delen av de nio år, under vilka Frans W. Smith formellt varit innehavare av arrenderätten till egendomen, handhafts av dennes fader, Anders Smith. Från och med den 6 april 1933, då Frans Smith förklarades omyndig samt lämnade egendomen, hade för övrigt fadern såsom förmyndare för sonen, jämväl formellt sett, haft att ansvara för egendomsarrendet. Med hänsyn därtill ävensom till de särskilda skäl, som av uppskattningsnämnden åberopats, ansåge styrelsen i likhet med nämnden, att egendomen borde försäljas med hembuds rätt för Anders Smith. — Beträffande det föreslagna saluvärdet å 46,900 kronor hade detta synts styrelsen något lågt, och hade styrelsen ansett samma värde skäligen böra upptagas till 54,000 kronor. Styrelsen hade därvid även beaktat den omständigheten, att ny ladugård inom den närmaste tiden måste uppföras vid egendomen. Efter underhandlingar med Smith hade denne också i avgiven förklaring förbundit sig erlägga en sålunda förhöjd köpeskilling, under förutsättning dock att kronan ersatte honom kostnaderna för omförmälda taktegel. Styrelsen ville emellertid framhålla, att vid uppskattningsförrättningen år 1931 i samband med en från And. Smith inkommen framställning om rätt att inköpa egendomen, dennas saluvärde då uppskattats till 67,700 kronor, varvid dock beräknats ett övervärde beträffande för stor sätesbyggnad samt naturskönt läge med 20,000 kronor. I yttrande över berörda värdering meddelade emellertid Smith bestämt, att han icke vore i stånd att betala ett dylikt pris för egendomen. — Då styrelsen jämlikt beslut den 9 november 1928 medgivit förutvarande arrendatorn av egendomen tillstånd att mot ersättning av kronan, motsvarande tegelkostnaderna, upplägga nytt tegeltak å bland annat egendomens loge och svinhus, torde vid en försäljning av egendomen till And. Smith, vilken utfört taktäckningsarbetet, denne böra äga njuta avdrag å köpeskillingen med 912 kronor, utgörande de verifierade kostnaderna för teglet.

Jag anser mig böra tillstyrka det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget och hemställer förty, Departement-
chefen.

att kronoegendomen 1 mantal Vik nr 1 i Vadsbro socken av Södermanlands län må mot ett saluvärde av 54,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för grosshandlaren And. Smith och med rätt för Smith att, därest han begagnar sig av hembuds rätten, njuta avdrag å saluvärdet med 912 kronor,

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdes rätt den 14 mars 1938, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att varken kronan eller arrendatorn efter tillträdesdagen skola äga framställa ersättningsanspråk gentemot varandra på grund av för egendomen gällande arrendavtal med undantag dock för tilläventyrs oguldna arrendavgifter och skatter för egendomen, att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska

ledningarna förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, samt att köparen ansvarar för å egendomen belöpande efter tillträdesdagen till betalning förfallande annuiteter i ett egendomen berörande torrlägningsföretag, benämnt »Regleringsföretaget Vadsbrosjön—Sköldingeån».

3:o.

Årby nr 1 i Södermanlands län.

Den inom Eskilstuna stad belägna kronoegendomen förra kronofogdebo-stället $\frac{3}{4}$ mantal Årby nr 1 är för tiden 14 mars 1918—14 mars 1938 upplåten under arrende mot en årlig avgift, som för närvarande utgår med dels 13 hektoliter vete, 12 hektoliter havre och 109.5 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 650 kronor. Vid sagda utarrendering av egendomen har från arrendet till egendomen undantagits en gärdesbacke, omfattande å en av förste lantmätaren Axel W. Lodén år 1894 över egendomen upprättad karta ägofigur nr 54, vilket område mot en avgäld av 10 kronor för år varit särskilt för sig utarrenderat till föreningen Eskilshem u. p. a. Föreningen har därstädes avhämtat sten och alv för fyllning av gator och tomter å den i närheten belägna egnahemskolonien Eskilshem.

Med anledning av egendomens arrendeledighet år 1938 har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahems-nämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits å egendomen den 31 augusti 1936. Av det över förrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar, däribland den av förste lantmätaren Axel W. Lodén år 1894 över egendomen upprättade kartan, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen inom Eskilstuna stads norra område, cirka 2 kilometer från stadens centrum, innehåller i areal 46.088 hektar, varav 33.693 hektar tomt och åker, 1.065 hektar odlingsmark, 10.611 hektar skogs- och betesmark och 0.719 hektar impediment.

Kronans byggnader å egendomen äro i regel i medelgott skick, dock att stall- och ladugårdsbyggnaden är i dåligt skick. Brandförsäkringsvärdet för kronans åbyggnader utgör tillhoppa 42,700 kronor.

Egendomens dikningsförhållanden äro knappast tillfredsställande. Täckdikning saknas.

Taxeringsvärdet utgör 32,600 kronor jordbruksvärde samt 400 kronor skogsvärde. Egendomen är delaktig i Österrekarne häradsallmänning och ut-

gjorde utdelningen från allmanningen under sistförflutna år 125 kronor för mantal. Egendomen ingår i Kalkbäcken—Sundbyåns regleringsföretag.

Elektriska ledningar finnas framdragna över egendomen, vilken på arrendatorns bekostnad är elektrifierad genom anslutning till Norra Klosters elektriska distributionsförening.

Egnahemsnämnden har — under framhållande av att egendomen icke lämpade sig att helt eller delvis upplåtas såsom egnahemslägenheter eller åbolägenheter — ansett, att egendomen borde försäljas.

Domänintendenten har, före uppskattningstillfället, föreslagit, att egendomen eventuellt borde försäljas.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att egendomen måste anses såsom en fullt medelgod jordbruksgård med god arrondering av åkern samt goda avsättningsförhållanden. Med hänsyn bland annat till det dåliga skick, vari stall- och ladugårdsbyggnaden befunne sig, har nämnden emellertid ansett, att något intresse för kronan att behålla egendomen icke föreläge. Genom Eskilstuna stads försorg funnes stadsplan upprättad över ett område om cirka 4.85 hektar av södra samt mot staden angränsande delen av egendomen. Egendomen har saluvärderats till 59,300 kronor, varav 3,713 kronor 85 öre utgjorde värdet av skogsmark och växande skog samt 9,000 kronor tomtvärde. Beträffande försäljningen av egendomen har nämnden framhållit, att egendomen sedan år 1932 brukats av nuvarande arrendatorn K. O. Isaksson, vilken emellertid, då han vid nu löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1938 innehaft egendomen allenast under sex år, författningsenligt icke vore hembudsberättigad vid försäljningen. Då ej heller några särskilda skäl för en försäljning av egendomen till Isaksson kunde anses föreligga, har nämnden icke ansett sig kunna tillstyrka, att egendomen utbjödes med hembuds rätt för Isaksson. — Emellertid hade Eskilstuna stad hos nämnden förhört sig angående möjligheterna för staden att få förvärva egendomen, varför nämnden föreslagit, att egendomen försålles med hembuds rätt för Eskilstuna stad.

Sedan det av nämnden upprättade försäljningsförslaget genom nämndens försorg delgivits staden, hava *stadsfullmäktige* den 10 december 1936 godkänt förslaget.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* hava meddelat, att de kunde lämna det av uppskattningsnämnden framlagda försäljningsförslaget utan erinran.

Med skrivelse den 20 januari 1937 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört väsentligen följande.

I likhet med uppskattningsnämnden ansåge styrelsen det vara lämpligast, att hela egendomen försålles till Eskilstuna stad. Härigenom beredes staden möjlighet att disponera egendomen, vilken delvis vore belägen inom stadens planlagda område, på ett ändamålsenligt och för stadens utveckling fördelaktigt sätt. Det av uppskattningsnämnden för egendomen föreslagna saluvärdet kunde av styrelsen lämnas utan erinran. Köpeskillingen för egendomen borde av staden erläggas kontant. För tillvaratagande av nuvarande arrendatorns av egendomen behöriga intressen borde vid försäljningen förbehåll göras om att staden genom köpet inträdde i de rättigheter och skyldigheter kronan ägde gentemot arrendatorn. I övrigt borde för försäljningen gälla de villkor, som av uppskattningsnämnden föreslagits och av staden godkänts.

Jag finner mig böra biträda uppskattningsnämndens, av domänstyrelsen *Departements-* förordade förslag om kronoegendomens försäljning och hemställer alltså, *chefen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den inom Eskilstuna stad belägna kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Årby nr 1 må försäljas till Eskilstuna stad mot en köpeskilling av 59,300 kronor samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1938, att köpeskillingen erlägges kontant till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å egendomen, att endast kronan tillhöriga, å egendomen befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att staden genom köpet inträder i de rättigheter och skyldigheter kronan äger gentemot arrendatorn av egendomen, att staden ansvarar för de å egendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande utgifter för torrlägningsföretag, att staden ansvarar för alla övriga å egendomen efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, att staden ensam skall vidkännas kostnader för lagfart å fånget jämte övriga med köpet förenade utgifter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

4:o.

Vadstena kronoäng nr 1 i Östergötlands län.

Den inom Vadstena stad belägna kronoegendomen förra landshövdingensjorden Vadstena kronoäng nr 1 jämte den förut av förvaltaren vid Vadstena kronomagasinet begagnade boställslägenheten är för tiden 14 mars 1932—14 mars 1942 utarrenderad till Vadstena stad mot en årlig avgift av 950 kronor.

Vid berörda upplåtelse undantogs från arrendet av egendomen dels den mark, som blivit exproprierad till Fogelstad—Vadstena—Ödeshög järnväg jämte två för utvidgning av järnvägsområdet jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 25 april 1924 disponerade områden om 1.3 hektar, å en av lantmätaren G. W. Müntzing år 1910 upprättad karta över egendomen betecknade med litt. M och N, dels tio stycken jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 19 juni 1917 från egendomen med tillträdesrätt den 14 mars 1918 försålda tomtområden, å kartan betecknade med litt. B, C, D, E, F, G, H, I, K och L, dels ock tidigare från egendomen avsålda och frånsålda lägenheten Vettersäng.

Enligt en av distriktslantmätaren Adolf Hallander den 27 juni 1930 upprättad beskrivning över återstående ägor till kronoegendomen innehåller egendomen, som är belägen invid Vadstena järnvägsstation samt i omedelbar närhet av Vadstena slott, i areal 6.326 hektar, varav 5.11 hektar åker samt 1.216 hektar äng.

Emellertid har efter upprättandet av förenämnda beskrivning genom domänstyrelsens beslut den 15 juni 1934 från egendomen till Östgöta-Lantmännens Centralförening u. p. a. för uppförande av ett spannmålslagerhus frånsåltts ytterligare ett område om 3,518.48 kvadratmeter jämlikt köpebrev den 7 september 1934. Köpeskillingen har utgått efter ett pris av 40 öre för kvadratmeter.

Jämlikt beslut den 31 maj 1935 har domänstyrelsen medgivit Trafikförvaltningen Östergötlands smalspåriga järnvägar tillstånd att för anläggning av spårförbindelse till nyssnämnda lagerhus intill löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1942 kostnadsfritt nyttja till anläggningen erforderlig mark av kronoegendomen.

Enligt bestämmelserna i det för egendomen gällande arrendeavtalet hava C. H. Starckenbergs änka och O. Göransson förbehållits rätt att under arrendeperioden, så länge de leva, mot föreskrivna avgälder till arrendatorn av egendomen bruka och bebo de lägenheter, som av dem innehavas. Likaledes har vedhandelsfirman C. A. Johansson & Co. tillförsäkrats rätt att under vissa villkor under arrendetiden bruka ett av firman disponerat område å egendomen.

Sedan fru Elin Pettersson i Vadstena i skrivelse den 18 oktober 1935 hos domänstyrelsen framställt förfrågan rörande möjligheterna för henne att få inköpa egendomen, har genom styrelsens försorg Vadstena stad i egenskap av arrendator till egendomen beretts tillfälle att avgiva yttrande över framställningen. Drätselkammaren i Vadstena har därvid — under framhållande av att för egendomen gällande arrendeavtal utlöpte först den 14 mars 1942 — avstyrkt försäljning av egendomen till Elin Pettersson. Då staden för egen del möjligen i framtiden vore intresserad av att förvärva egendomen, har emellertid drätselkammaren samtidigt anhållit att bliva under rättad om villkoren för en eventuell försäljning av egendomen till staden. I anslutning härtill förklarade domänstyrelsen i skrivelse till staden den 29 november 1935, att styrelsen vore villig hos statsmakterna söka utverka försäljning av egendomen till staden mot en köpeskillning av 28,600 kronor samt under villkor i övrigt, som vid försäljningen prövades erforderliga. Som svar härå meddelade drätselkammaren den 8 februari 1936, att stadsfullmäktige vid sammanträde den 28 januari 1936 beslutat att för nyss omförmälda köpeskillning söka förvärva egendomen under förutsättning att övriga för köpet erforderliga villkor kunde av staden godkännas; och hemställde drätselkammaren tillika, att åtgärder snarast måtte genom domänstyrelsen vidtagas för egendomens försäljning till staden.

För utredning rörande de närmare villkor, under vilka en försäljning av egendomen till staden borde ifrågakomma, har domänstyrelsen inhämtat byggnadsstyrelsens yttrande i ärendet, och har byggnadsstyrelsen därvid med hänsyn till den betydelse en kommande exploatering av egendomen måste tillmätas för utformande av miljön för det angränsande Vadstena slott införskaffat riksantikvariens yttrande i ärendet.

Riksantikvarien har framhållit, att så länge egendomen bibehölles i kro-

nans hand, garantier måste anses föreligga, att egendomen utnyttjades på ett med hänsyn till slottsmiljön ur antikvarisk och kulturhistorisk synpunkt tillfredsställande sätt. Då egendomens praktiska utnyttjande likväl i första hand måste anses såsom ett Vadstena stads intresse, har emellertid riksantikvarien icke velat avstyrka föreliggande förslag om försäljning av egendomen till staden, dock allenast under förutsättning att bebyggelsen av egendomen reglerades på ett stadsplanemässigt sätt efter riktlinjer, som meddelades av byggnadsstyrelsen och riksantikvarien.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande den 5 januari 1937 upplyst, att stadsplan för egendomen fastställdes den 24 juli 1914 samt att sedermera i anledning av företagen försäljning av omförmälda tomtområde för uppförande av spannmålslagerhus vissa jämkningar i planen fastställdes. I anslutning till berörda ändringsförslag hade Vadstena stadsfullmäktige genom beslut den 15 juni 1934 gått i författning om utarbetande av ny stadsplan för egendomen enligt grunder, som angivits av riksantikvarien. Under förutsättning att sålunda i vederbörlig ordning fastställd ny stadsplan över egendomen jämte vissa andra närmare angivna villkor tjänade till efterrättelse vid egendomens utnyttjande har byggnadsstyrelsen för sin del icke velat motsätta sig en försäljning av egendomen till staden.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 20 januari 1937 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del i huvudsak anfört följande.

Styrelsen finge i anslutning till vad i ärendet förekommit tillstyrka en försäljning av egendomen till Vadstena stad under i huvudsak förut berörda villkor. Köpeskillingen för egendomen, 28,600 kronor, borde av staden erläggas kontant. I sammanhang därmed ville styrelsen upplysa, att vid senast å egendomen år 1929 hållna uppskattningsförrättning egendomens saluvärde uppskattats till 27,000 kronor. Därvid borde emellertid framhållas att därefter från egendomen försålts omförmälda tomtområde för uppförande av spannmålslagerhus mot en köpeskillning av 1,407 kronor 39 öre. Beträffande övriga försäljningsvillkor syntes egendomen böra överlätas i befintligt skick att av staden tillträdas den 14 mars 1937. Beträffande å egendomen förefintliga nyttjanderättsupplåtelser borde innehavarnas rätt och befogade intressen tillgodoses på sådant sätt, att staden inträdde i de rättigheter och skyldigheter Kungl. Maj:t och kronan ägde till vederbörande nyttjanderättshavare. Vidare torde böra föreskrivas, att, sedan avgälden för arrendeåret 14 mars 1936—14 mars 1937 behörigen guldits, samtliga mellanhavanden mellan kronan och staden på grund av gällande arrendeavtal skulle anses vara reglerade.

Stadsfullmäktige i Vadstena hava å sammanträde den 10 februari 1937 godkänt de av myndigheterna uppställda försäljningsvillkoren.

*Departements-
chefen.* Jag biträder domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i kronans ägo kvarvarande delar av den inom Vadstena stad belägna kronoegendomen förra landshövdingensjorden Vadstena kronoäng nr 1 jämte den förut av förval-

taren vid Vadstena kronomagasin begagnade boställslägenheten må försäljas till Vadstena stad mot en köpeskillning av 28,600 kronor samt under villkor i övrigt, *att* egendomen må av köparen tillträdas den 14 mars 1937 i då befintligt skick, *att* köpeskillningen erlagges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har *att* utfärda köpebrev å egendomen, *att* det mellan kronan och staden gällande arrendeavtalet skall upphöra *att* gälla från och med tillträdesdagen, *att*, sedan avgälden för arrendeåret 14 mars 1936—14 mars 1937 behörigen guldits, samtliga mellanhavanden mellan kronan och staden på grund av arrendeavtalet skola anses reglerade med undantag av till äventyrs oguldna skatter och dylikt, för vilka betalningsskyldighet åvilar staden som arrendator, *att* staden genom köpet inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan jämlikt nyssnämnda arrendeavtal samt beslut i övrigt äger till vederbörande nyttjanderättshavare å egendomen, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, *att* staden skall vara skyldig *att* inlösa nyttjanderättshavare tillhöriga hus vid egendomen, när nyttjanderättshavare på grund av stadens uppsägning frånträda besittningsrätten, till skäligt pris, som i brist på överenskommelse bestämmes av skiljemän såsom i 2 kapitlet 8 § lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom är stadgat för där avsett fall, *att* staden icke äger rätt upplåta mark från egendomen för enskilt bebyggande, förrän ny stadsplan blivit i vederbörlig ordning fastställd, *att* i denna stadsplan intagas sådana bestämmelser angående byggnadshöjd m. m., *att* desamma kunna av riksantikvariens godkännas, *att* i varje fall vid prövning av fråga om byggnadslov byggnadsstyrelsens yttrande inhämtas jämlikt 66 § i byggnadsstadgan den 20 november 1931, *att* staden ansvarar för samtliga å egendomen efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *samt att* staden skall ensam vidkännas kostnader för lagfart å fånget samt övriga med köpet förenade utgifter.

5:o.

Broby nr 9 Klostergården i Jönköpings län.

Kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Broby nr 9 Klostergården litt. Aa i Lannaskede socken av Jönköpings län är utarrenderad till den 14 mars 1938 mot ett årligt arrende av dels 21 hektoliter råg och 119 kilogram smör *att* lösas i penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan,

dels därutöver 450 kronor. För arrendeåret 14 mars 1936—14 mars 1937 utgår arrendet med 946 kronor 78 öre.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1938 har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter och åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har den 24 oktober 1935 hållits förrättning för arrendevärdering av egendomen. Vid samma förrättning har uppskattningsnämnden tagit under omprövning en från byggnadsnämnden i Landsbro till domänstyrelsen insänd skrivelse, däri meddelats, att efterfrågan å tomter till skäligen priser vore mycket stor i samhället, men tillgången ytterst ringa.

Av handlingarna i ärendet, däribland vid uppskattningsförrättningen fört protokoll jämte en av distriktslantmätaren Edvard Ekberg år 1917 upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Vetlanda stad och 1 kilometer från Landsbro järnvägsstation, har en areal av 151.9338 hektar, varav 26.7915 hektar tomt och åker, 2.444 hektar äng, 119.5153 hektar avrösningsjord och 3.183 hektar impediment.

Akerjorden består av medelgod sandmylla på alv- och sandbotten samt medelgoda mossodlingar.

Byggnaderna äro medelgoda och väl underhållna samt tillräckliga för egendomens behov.

Taxeringsvärdet utgör 26,200 kronor för inägorna och 10,400 kronor för skogsmarken.

Egnahemsnämnden har föreslagit, att egendomen måtte bibehållas i kronans ägo.

Jägmästaren har anfört följande. Ehuru byggnaderna å huvudgården vore goda och nybyggnad ej behövde ifrågakomma, torde likväl en försäljning av gården i sin helhet böra tagas under övervägande. Utmarksarealen vore beträffande den produktiva arealen av ringa omfattning och värde, nämligen 52.13 hektar, under det impedimenten uppginge till 66.98 hektar, i huvudsak bestående av en större högmossa. Skogsmarken vore berghunden och av låg bonitet och skogsbestånden ojämna och av genomgående dålig beskaffenhet. Ur skoglig synpunkt vore ett bibehållande i kronans ägo av utmarken utan all betydelse. Avstyckning vore ej lämplig, utan borde egendomen, sedan skogsmarken i dess helhet genomgått med utsyning av lämplig skog, i sin helhet försäljas.

Överjägmästaren har framhållit, att ur skogssynpunkt icke någon som helst anledning funnes att i kronans ägo bibehålla egendomen.

Uppskattningsnämnden har anfört: Då egendomen vore välbelägen i närheten av Landsbro stationssamhälle och därför hade tomtvärde, borde densamma icke upplåtas till försäljning. Ett antal tomter borde avstyckas och utarrenderas särskilt till arrendatorn med skyldighet för honom att avträda arrendet, i den mån försäljning skedde. Huvudgården med undantag av nämnda tomtmark hade arrendevärderats till 800 kronor. Tomtmarksområdet jämte gatumark, som å ett karutdrag betecknats med litt. Ae—Ar samt x och y, hade arrendevärderats till 80 kronor.

I en till domänstyrelsen inkommen ansökning har därefter Landsbro Trävarubolag förfrågat sig, huruvida egendomen vore till salu samt, därest så vore fallet, till vilket pris och på vilka villkor i övrigt. För ifrågasatt ökning

av den trähustillverkning, som bolaget bedreve i Landsbro, behövde det nuvarande fabriksområdet utvidgas. Alternativt kunde bolaget reflektera på att förvärva endast viss del av egendomen. Bolaget iklädde sig skyldighet att bestrida domänstyrelsens kostnader för egendomens värdering. Sedan ansökningskommunicerats domänintendenten, har ny uppskattningsförrättning hållits den 10 november 1936. I instrumentet över denna förrättning har *uppskattningsnämnden* anfört följande:

Vid uppskattningsförrättningen år 1935 hade förslag uppgjorts till avstyckning av 23 ägotalter, avsedda för upplåtelse såsom byggnadstomter. Av dessa områden vore berörda med litt Ae—Ar betecknade lotter belägna intill ett redan bebyggt tomtområde inom Landsbro samhälle. Vare sig bolaget komme att förvärva egendomen eller icke, borde detta område reserveras till bostadstomter. Då de övriga tomtorna, som vid nämnda värderingsförrättning ifrågasatts att avstyckas, vore belägna å den mark, som bolaget skulle i första hand taga i anspråk för industriellt ändamål, hade värderingsförslaget icke blivit fullföljt i denna del. De delar av egendomen, som bolaget alternativt önskade förvärva, motsvarade, enligt ett mindre alternativ, ägofigurerna nr av 125, av 154 samt 155—177 å 1917 års förutnämnda karta samt, enligt ett mer omfattande alternativ, nämnda ägofigurer jämte nr av 137, av 141, 142—153 samt av 125 och av 154 å samma karta. De sålunda angivna alternativa förslagen innebure, att från egendomen skulle avskiljas 7.43 hektar åker enligt det första alternativet och 11.329 hektar åker enligt det andra alternativet, vilket motsvarade mer än två femtedelar av egendomens hela åkerareal.

Då egendomens åbyggnader till sin storlek vore lämpade för hela egendomens nuvarande behov, medförde ett avskiljande från densamma av så stor del åker, att byggnaderna bleve till storleken olämpliga för gårdens behov och icke kunde till fullo nyttjas. Härigenom minskade de betydligt i värde. Vid värderingen enligt berörda två förslag hade nämnden därför inberäknat ersättning för en ej obetydlig värdeminskning beträffande egendomens åbyggnader. Nämnden tillstyrkte likväl, att någotdera av förslagen måtte godkännas, om icke egendomen i dess helhet komme att upplåtas till bolaget. Skriftligt avtal hade träffats mellan egendomens arrendator, Albin Petersson, och aktiebolaget Boro-Hus, som övertagit Landsbro Trävarubolag, i vad det avsåge detta bolags rörelse i Landsbro, dels om upplåtelse till bolaget under den återstående arrendetiden till den 14 mars 1938 av viss mark och dels därom, att bolaget under förutsättning av att detsamma komme att förvärva egendomen, skulle till arrendatorn utarrendera gården på ungefär samma villkor, som stipulerats i kontrakt mellan kronan och arrendatorn. Petersson hade meddelat, att han för sin del avstode från anspråk mot kronan på optionsrätt, om kronan vid försäljning av egendomen gjorde sådant förbehåll, att bolaget förbunde sig att enligt grunder, som föreslagits vid arrendevärderingen, till arrendatorn upplåta arrendet å de delar av egendomens inägor, som icke vore erforderliga för utökning av bolagets industri eller för bostadsändamål.

Till nämnden hade även inkommit en ansökan från Rudolf Björklund, Landsbro, att under 20 år få arrendera en torvmosse, som tillhörde egendomen. Nämnden ansåge sig icke kunna tillstyrka denna ansöknings. Då mossen emellertid vore välbelägen nära allmän väg, ansåge nämnden lämpligt, att densamma — utom en mindre del närmast vägen, som bolaget behövde till upplag av spån, samt den del, som vore belägen öster om en göl — försåldes särskilt. Den del av mossen, som sålunda borde försäljas sär-

skilt, omfattade c:a 25 hektar. Vid försäljning av denna del borde köpare tillförsäkras rätt att anlägga och begagna två utfartsvägar över egendomens mark till allmänna vägar.

Nämnden ville föreslå, att egendomen, utom mossområdet, måtte upplåtas till aktiebolaget Boro-Hus. Om detta förslag icke skulle vinna bifall eller godkännas av bolaget, borde det större och i sista hand det mindre försäljningsförslaget godkännas.

Saluvärderingen har av nämnden verkställts på följande sätt.

I. Ägofigurer å kartan nr av 125, av 154 samt 155—177. Areal 8.261 hektar, varav 7.43 hektar åker, 0.32 hektar betesmark, 0.401 hektar avrösningsjord och 0.11 hektar diken. Saluvärde efter ett pris av 3,000 kronor per hektar 24,733 kronor.

II. Ägofigurer å kartan nr av 137, av 141, 142—153 samt av 125 och av 154. Areal 4.651 hektar, varav 3.859 hektar åker, 0.08 hektar betesmark, 0.561 hektar avrösningsjord och 0.151 hektar diken. Saluvärde efter ett pris av 1,500 kronor per hektar 6,976 kronor 50 öre.

III. Återstående delen av egendomen med undantag av 25 hektar mossmark. Areal 114.2828 hektar, varav 15.5025 hektar åker, 2.444 hektar äng, 2.2263 hektar impediment och 94.11 hektar avrösningsjord. Saluvärde 51,178 kronor 90 öre, varav 30,550 kronor för skogsmark med växande skog.

IV. 25 hektar torvmosse efter ett pris av 150 kronor per hektar 3,750 kronor.

Summan av förenämnda saluvärden utgör 86,688 kronor 40 öre, som avjämnats till 86,700 kronor.

Efter muntliga underhandlingar mellan domänstyrelsen och arkitekten Sven Walländer, såsom ombud för aktiebolaget Boro-Hus, varvid framkommit, att bolaget önskade förvärva de under I och II förut angivna områdena, har bolaget i skrivelse till domänstyrelsen den 18 januari 1937 meddelat, att bolaget önskade inköpa dessa områden för en köpeskilling av tillhopa 31,760 kronor under vissa närmare angivna villkor.

I till domänstyrelsen avgivet yttrande den 20 januari 1937 angående avstyckning av sistberörda två områden som en lott, har *överlantmätaren* anfört bland annat följande. Enär ägofiguren nr 145, kanal, å kartan undantagits som samfällad för Broby by vid det den 11 juni 1888 fastställda laga skiftet å byn, torde denna ägofigur om 0.092 hektar icke vara avsedd att medtagas i en eventuell avstyckning. Därest ägofiguren nr 145 icke medtoges, syntes det till avstyckning ifrågasatta området enligt 1917 års kartbeskrivning innehålla 12.843 hektar, varav 11.329 hektar åker, 1.334 hektar avrösningsjord och 0.18 hektar impediment. Området vore beläget i omedelbar anslutning till Landsbro stationssamhälle och gränsade i norr till försålda tomtplatser, belägna inom den för Landsbro stationssamhälle godkända avstyckningsplanen. Genom en den 23 oktober 1935 börjad och den 15 juni 1936 avslutad och nu lagakraftvunnen avstyckningsförrättning hade avstyckats 9 stycken tomtplatser och ett annat område om tillsammans 1.5995 hektar, varjämte för lotterna och för stamfastigheten för gemensamt behov undantagits ett område om 0.2435 hektar. Dessa tomtplatser och områden om 1.843 hektar vore belägna å nu ifrågavarande försäljningsområde. Denna avstyckning måste undanröjas för att möjliggöra den nu ifrågasatta avstyckningen. Efter genomförandet av denna skulle stamfastigheten komma att innehålla cirka 15 hektar åker enligt 1917 års beskrivning; och torde densamma kunna bestå såsom särskild jordbruksfastighet, ehuru dess åbyggnader komme

att bliva för stora för den minskade åkerarealen. På grund av vad överlantmätaren sålunda anført och under förutsättning, att det till försäljning ifrågasatta området vore i sin helhet avsett att bereda plats för industriell anläggning, syntes med hänsyn till bestämmelsen i 19 kap. 3 § sista stycket jorddelningslagen hinder icke möta mot dess avstyckande till särskild fastighet.

Med skrivelse den 22 januari 1937 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført i huvudsak följande.

Genom den ifrågasatta försäljningen bleve egendomens åbyggnader för stora för den i kronans hand kvarblivande åkerjorden och sjonke därigenom i värde. Då emellertid hänsyn tagits därtill vid saluvärderingen, ansåge styrelsen sig icke böra motsätta sig den föreslagna försäljningen till aktiebolaget Boro-Hus. Styrelsen ville därjämte framhålla dels den betydelse försäljningen till ett industriföretag kunde hava för Landsbro stationssamhälle, och dels att försäljningen torde komma att medföra, att det område av egendomen, som utanför försäljningsområdet vore avsett att upplåtas till bostadstomter, torde komma att stiga i värde och kunna lättare försäljas för det avsedda ändamålet. Mot det föreslagna saluvärdet hade styrelsen ej något att erinra. Riksdagens medverkan för försäljningens genomförande vore erforderlig.

På av domänstyrelsen anförda skäl förordar jag försäljning av ett område om 12.843 hektar av ifrågavarande egendom till aktiebolaget Boro-Hus. Därest statsmakterna bifalla försäljningsförslaget, har bolaget att i vanlig ordning söka tillstånd att förvärva området i fråga.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Broby nr 9 Klostergården litt. Aa i Lannaskede socken av Jönköpings län ett med ägofigurerna nr 125, av 137, av 141, 142—144 samt 146—177 å en av distriktslantmätaren Edvard Ekberg år 1917 upprättad karta över egendomen utmärkt område om 12.843 hektar må försäljas till aktiebolaget Boro-Hus för en köpeskilling av 31,760 kronor under villkor, att området må tillträdas den 14 mars 1938 eller den tidigare dag, varom överenskommelse kan träffas med egendomens arrendator, att köpeskillingen erlægges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å området, att inga enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i köpet, att, innan avstyckning av området verkställes en å detsamma den 23 oktober 1935 börjad och den 15 juni 1936 avslutad och lagakraftvunnen avstyckning undanröjes, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning för områdets avskiljande, att området försäljes i befintligt skick, att bolaget inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan äger till vederbörande nyttjanderättshavare å egendomen, att bolaget sålunda är skyldigt bland annat

att ersätta arrendatorn för trädesbruk samt höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd å området, i den mån sådan är verkställd och anspråk på ersättning därför framställes, att bolaget skall betala kostnaderna för områdets avstyckning och för lagfart å fånget samt alla övriga med köpet för- enade utgifter, att bolaget ansvarar för alla å området efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att innehavare av över området med vederbörligt tillstånd fram- dragna elektriska ledningar och telefonledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för bolaget till annan ersättning än av ledningar- nas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsaka- kas å kreatur.

6:o.

Gulastorp nr 4 och 5 i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{6}{25}$ mantal Gulastorp nr 4 litt. Ba och $\frac{1}{3}$ mantal Gulas- torp nr 5 litt. Aa i Ignaberga socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1938 mot ett årligt arrende utav 1,300 kronor. Ifrågavarande kronoegendom har bildats genom en den 30 april 1921 fastställd ägostyck- ning å $\frac{1}{2}$ mantal Gulastorp nr 4 och $\frac{1}{2}$ mantal Gulastorp nr 5, därvid egen- domens ägor utlades i lotten litt. Ba under nr 4 och lotten litt. Aa under nr 5. Ett flertal av övriga vid samma ägostyckning bildade lotter hava redan för- sålts.

Med anledning av egendomens arrendeledighet har domänstyrelsen från do- mänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahemsnämnd infortrat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslä- genheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Egnahemsnämnden har ej inkommit med begärt yttrande. Uppskattningsförrättning har därjämte hållits i vederbörlig ordning å egen- domen år 1935.

Av handlingarna i ärendet, däribland en av extra lantmätaren Axel Sand- berg år 1918 genom komplettering upprättad karta över egendomen samt två av lantmäteriauskultanten Herman Fröberg år 1920 upprättade ägostyck- ningskartor över egendomen, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Attarps järnvägsstation och staden Hässleholm, har en areal av 59,466 hektar, varav 40.389 hektar tomt och åker, 5.362 hektar ängsmark, 9.686 hektar betesmark, 3.733 hektar torv- mosse och 0.296 hektar impediment.

Av åbyggnaderna äro logen å utskiftet av god beskaffenhet, stall- och log- längan samt svinhuset medelgoda, boningslängan knappast medelgod och östra längan mindre god. Byggnaderna äro tillräckliga för egendomens be- hov och torde, med noggrant underhåll, sannolikt kunna användas under en tjuguarig arrendeperiod.

Taxeringsvärdet utgör 27,700 kronor.

Egendomen är delaktig i »Röråns vattenavledningsföretag av år 1930». Kostnaderna för företaget hava uppgått till 50,750 kronor, varav i statsbidrag erhållits 21,640 kronor och i lån från statens avdikningslånefond 29,110 kronor. Egendomen är delaktig i lånet med 9.266 %, vadan egendomens andel utgör 2.697 kronor 33 öre. Lånet erhöles den 1 september 1933 och förräntas under de 6 första åren med 3.6 %, som lägges till kapitalet, och kommer kapitalkulden alltså den 14 mars 1938 eller vid arrendeperiodens slut att uppgå till 3,138 kronor 32 öre. Vid amorteringstidens början den 1 september 1939 kommer kapitalkulden att utgöra 3,279 kronor 95 öre och den årliga amorteringen därefter 196 kronor 79 öre.

Domänintendenten har, före uppskattningstillfället, anført: Ett skifte, Ba 2 under litt. Ba, kunde möjligen försäljas till en närboende småbrukare å förut försålda ägostyckningslotten Gulastorp nr 4 litt. Bd eller också som självständig lägenhet. Egendomen för övrigt borde antingen bibehållas i kronans ägo och ånyo utarrenderas eller ock säljas i en lott till nuvarande arrendatorn. Skogen vore förut frånskiftad till kronopark, vadan det icke torde finnas något hinder för att den behölles i kronans ägo.

Uppskattningsnämnden har anført följande. Lotten litt. Ba 2 med viss del av ägolotten litt. Aa borde försäljas till ägaren av förut försålda ägostyckningslotterna Gulastorp nr 5 litt. Ac och Gulastorp nr 4 litt. Bd samt egendomen i övrigt med hembud för nuvarande arrendatorn Nils Månsson. Skulle ägaren av lotten litt. Ac och Bd icke önska förvärva lotten litt. Ba 2 med berörda del av litt. Aa till det beräknade saluvärdet, borde den utbjudas såsom särskild jordbrukslägenhet.

På grund härav hade saluvärdering av egendomen skett på följande sätt.

Huvudgården, med undantag av skiftet Ba 2 och del av skiftet litt. Aa. Ägofigurer å 1918 års karta n:r 1—4, 6—41, 43—65, 69—99 och 152—162. Areal 57.2645 hektar, varav 38.996 hektar tomt och åker, 4.575 hektar äng, 9.6645 hektar betesmark, 3.733 hektar avrösningsjord och 0.296 hektar impediment. Saluvärde 32,257 kronor 30 öre, varav 570 kronor för växande skog och 11,500 kronor för åbyggnader. Från saluvärdet borde avdragas skuld till berörda vattenavledningsföretag med 3,138 kronor 32 öre. Härigenom komme slutliga saluvärdet att i avrundat tal utgöra 29,100 kronor. Arrendevärde 1,350 kronor. Nuvarande arrendatorn Nils Månsson hade brukat egendomen sedan den 14 mars 1928, varunder egendomen skötts väl, varför han borde hembjudas salulotten jämlikt 9 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Månsson hade förklarar sig icke ha något att erinra mot saluvärdet.

Lotten litt. Ba 2 och del av litt. Aa, vilka områden å en av distriktslantmätaren O. Hobroh upprättad avstyckningskarta betecknats med litt. A och B. Ägofigurer å 1918 års karta nr 100—105. Areal 2.2015 hektar, varav 1.427 hektar åker och 0.7745 hektar odlingsmark. Saluvärde 630 kronor. Arrendevärde 30 kronor. Denna lott hade Karl Lundström, som ägde ett lotten angränsande jordbruk, ägolotten litt. Ac och Bd om endast 2.891 hektar, anhållit att få förvärva. Då området inbjöde till sammanläggning med nämnda jordbruk, som härigenom erhöles en önskvärd förstärkning, samt jordbruket efter sammanläggningen ej bleve större, än att det kunde brukas utan anlåtande av lejd arbetskraft, borde lotten försäljas med hembuds rätt för Lundström enligt 11 § i förordningen. Sedan Lundström delgivits förslaget, hade han emellertid förklarar, att han icke önskade förvärva lotten, enär han ansåge sig vara för gammal att förvärva mera jord. På grund härav borde lotten utbjudas såsom självständig jordbrukslägenhet enligt 13 § i förordningen.

Nämnden hade icke funnit skäl föreslå föreskrivande av särskilda villkor

angående lotternas användning eller återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan böra ifrågakomma, borde saluvärdena nedsättas med 10 procent.

Värderingarna vore verkställda under förutsättning, att lotterna överlätes i det skick, vari de enligt nu gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlämnas, och skulle köparen av lotten nr 2 gälda arrendatorn ersättning för eventuellt under sista arrendeåret verkställt höstbruk.

Överlantmätaren har ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Överjägmästaren har meddelat, att intet vore att erinra mot dispositionsförslaget eller mot de föreslagna saluvärdena.

Med skrivelse den 8 januari 1937 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört, att styrelsen ej hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition eller mot de lotterna åsatta saluvärdena.

*Departements-
chefen.* Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{6}{25}$ mantal Gulastorp nr 4 litt. Ba och $\frac{1}{3}$ mantal Gulastorp nr 5 litt. Aa i Ignaberga socken av Kristianstads län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. uppdelad i två lotter, nämligen *huvudgården* om 57.2645 hektar, omfattande å en av extra lantmätaren Axel Sandberg år 1918 över egendomen upprättad karta ägofigurerna n:r 1—4, 6—41, 43—65, 69—99 och 152—162 samt *lotten litt. Ba 2 och del av litt. Aa* om 2.2015 hektar, omfattade ägofigurerna nr 100—105 å samma karta, huvudgårdslotten för en köpeskillning av 29,100 kronor med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för Nils Månsson samt lotten litt. Ba 2 och del av litt. Aa under hand enligt 13 § i förordningen mot ett saluvärde av 630 kronor samt under villkor i övrigt

dels beträffande båda lotterna, att lotterna försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1938, att de försäljas i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som försakas å kreatur,

dels beträffande huvudgårdslotten, att köparen skall gälda samtliga egendomen åvilande kostnader och annuiter å lån för »Röråns vattenavledningsföretag av år 1930», att, därest lotten kommer att försäljas till bemälda Månsson, denne icke skall äga framställa anspråk mot kronan på grund av arrendekontraktet med undantag för ersättning för trädesbruk, höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd å lotten litt. Ba 2,

och dels beträffande lotten litt. Ba 2 och del av litt. Aa, att köparen skall vara skyldig ersätta kronan, vad kronan kan komma att få utgiva till egendomens arrendator för höstplöjning samt gräs-, frö- och höstsädessådd å lotten.

7:o.

Tollarp nr 5 och 8 i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Tollarp nr 5 och 8 i Västra Vrams socken av Kristianstads län har varit utarrenderad till den 14 mars 1934 mot en årlig arrendeavgift av 1,200 kronor. Från sistnämnda dag har egendomen utarrenderats under ett år i taget och är för närvarande utarrenderad till den 14 mars 1937 mot ett arrende av 1,000 kronor.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1934 besiktigades egendomen år 1930 av kronojordstyckningssakkunniga. Härjämte har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter och åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Egnahemsnämnden har ej inkommit med yttrande. Därefter har år 1932 uppskattningsförrättning hållits å egendomen i vederbörlig ordning.

Av instrumentet över nämnda förrättning jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av extra lantmätaren Axel Sandberg år 1919 upprättad karta över egendomen inhämtas bland annat följande.

Större delen av egendomen med därå belägna åbyggnader ligger inom Tollarps municipalsamhälle under det att återstoden tillhör Västra Vrams socken.

Egendomen, som ligger i fyra skiften, nämligen hemskiftet, två små mossskiften och ett ängsskifte, har en areal av 59,8915 hektar, varav 29,428 hektar tomt och åker, 2,758 hektar ängsmark, 4,445 hektar betesmark, 20,5805 hektar skogsmark, 2,68 hektar vägar, gatumark m. m.

Av kronan tillhöriga åbyggnader äro boningshuset av god samt stall, loge och svinhus av mindre god beskaffenhet. Byggnaderna äro dock otillräckliga för egendomens behov och arrendatorn håller själv en loge och bostad för dräng samt diverse vagn- och vedbodur. Taxeringsvärdet utgör 30,600 kronor, därav inom municipalsamhället 25,100 kronor och i Västra Vrams socken 5,500 kronor.

Kronojordstycknings-sakkunniga hava anfört: Större delen av egendomen vore lagd under stadsplan och belägen inom Tollarps municipalsamhälle. Såsom egendomen disponerades vore den hinderlig för en ändamålsenlig planläggning och uppstyckning i bostadstomter. Styckningsplan borde uppgöras och torde egendomen i stor utsträckning kunna disponeras för tomtändamål. Skulle egnahemsförening eller bolag uppträda som köpare, borde av praktiska hänsyn en försäljning av större delar för ändamålet äga rum till sådant bolag eller förening. I avvaktan på att områdena toges i anspråk för ändamålet, borde egendomen endast interimistiskt utarrenderas. Så länge uthusbyggnaderna icke vore hinderliga för områdenas exploatering, kunde de lämpligen disponeras för jordbruksändamål. Av den längst bort från samhället belägna delen, vilken icke under den närmaste framtiden erfordrades för samhällets utveckling, skulle eventuellt kunna bildas ett mindre jordbruk.

Domänintendenten har anfört: Från egendomen hade sedan år 1914 försålts tomter för över 50,000 kronor. Huvudsakliga delen av egendomens åkerjord läge inom Tollarps municipalsamhälles planlagda område. Egendomen borde utarrenderas under kortare perioder. Under första perioden borde logbyggnaderna utflyttas och nya tomter utläggas för försäljning. Under andra perioden borde ladugård och svinhus utflyttas samt ett boningsrum eller drängstuga inredas i en av byggnaderna och nya tomter försäljas. Under tredje perioden borde ett mindre boningshus uppföras i närheten av ekonomibyggnaderna samt det nuvarande boningshuset med trädgård försäljas, därvid detta torde inbringa det huvudsakliga av nybyggnadskostnaderna. Sedan tomtjorden blivit försäld, borde återstoden av arrendeområdet försäljas till eget hem.

Uppskattningsnämnden har anfört följande. Nämnden kunde icke biträda kronojordstycknings-sakkunnigas förslag till egendomens disposition. Nämnden ansåge, att kronan själv borde i största möjliga omfattning utnyttja möjligheterna att genom fortsatt tomtförsäljning förskaffa sig inkomster av egendomen. Detta möjliggjordes genom den av municipalsamhället upprättade stadsplanen, vilken omfattade all jord till kronoegendomen belägen söder om skiljelinjen vid ägofigurerna nr 6, 7, 32, 34, 35 och 36 å berörda karta. För att underlätta egendomens exploatering till tomter borde samtliga uthusbyggnader vid egendomen rivas, och borde under en blivande första arrendeperiod uppföras nya ekonomibyggnader i norra delen av egendomen utanför det planlagda området eller närmare bestämt å ägofigur nr 36 å kartan samt boningshuset tills vidare få kvarstå å den nuvarande tomt. Under nästa arrendeperiod eller, därest arrendatorn så begärde, under slutet av första arrendeperioden, borde nytt boningshus uppföras å samma plats som ekonomibyggnaderna och det nuvarande boningshuset med tomt försäljas. Genom försäljning av boningshus och tomt torde kostnaden för ekonomihusens utflyttning bliva betald och möjligen en del bliva över för boningshusets uppförande. Tomtförsäljning borde äga rum under första arrendeperioden genom utläggande av 9 stycken tomter, nr 11—19 å kartan. Efter det gårdsplanen blivit utrymd, borde samhället få förvärva en del av ägofigur nr 127 å kartan, som vore belägen mellan den nuvarande gårdsplanen och de norr därom försålda tomterna, för att kunna genomföra stadsplanen och därstädes utlägga de enligt denna föreslagna öppna platserna. För att genomföra detta förslag hade ritningar och kostnadsförslag uppgjorts till nya ekonomibyggnader, därvid dugliga materialier i de gamla husen i största möjliga utsträckning skulle användas. Kostnadsförslaget slutade på 12,590 kronor 65 öre, varifrån avginge värdet å gammalt timmer med 440 kronor. Sedan tomterna någon gång i framtiden blivit försålda, kunde åter-

stoden av åkerjorden med de nya byggnaderna försäljas till eget hem och skogsmarken till samhället. I enlighet med detta förslag borde egendomen för närvarande bibehållas i kronans ägo och utarrenderas och ekonomibyggnaderna uppföras under första arrendetiden, som borde fastställas till 10 år.

Uppskattningsnämnden har i anslutning till vad nämnden sålunda anfört saluvärderat

tomten nr 11	om	0.137	hektar	till	960	kronor,	
»	»	12	»	0.129	»	780	» ,
»	»	13	»	0.113	»	680	» ,
»	»	14	»	0.105	»	630	» ,
»	»	15	»	0.152	»	912	» ,
»	»	16	»	0.156	»	940	» ,
»	»	17	»	0.146	»	880	» ,
»	»	18	»	0.147	»	1,000	» och
»	»	19	»	0.148	»	2,200	» samt

arrendevärderat tomterna till respektive 8, 8, 6, 6, 8, 8, 8 och 8 kronor.

Arrendevärdet av återstoden av egendomen uppskattade nämnden till 900 kronor.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Överlantmätaren har anfört följande. De för hemmanen Tollarp 5¹ och 8¹ utbrutna ägora vore till större delen belägna inom Tollarps municipalsamhälle. Omkring 40 % av den areal, som inginge i samhället, torde utgöras av mark, som tillhörde eller tillhört dessa hemman. Samhället vore beläget vid järnvägslinjen Malmö—Kristianstad vid Tollarps järnvägsstation, som även utgjorde ändpunkt för järnvägslinjen Tollarp—Everöd—Åhus. Enligt uppgift utgjorde folkmängden i samhället 607 personer år 1921 och 743 år 1931. Ökningen under denna tioårsperiod torde kunna betecknas såsom tämligen betydande. I vad mån folkmängden inom samhället kunde antagas komma att även i framtiden ökas vore uppenbarligen icke möjligt förutsäga. Utvecklingen hitintills hade varit av den art, att man vid disponerandet av ifrågavarande hemman torde böra räkna med fortsatt måttlig utveckling av samhället. Ett villkor för att en sådan skulle komma till stånd vore emellertid, att lämpliga byggnadstomter stode att erhålla för rimliga kostnader och utan allt för stor tidsomgång. Uppstode svårigheter i form av höga tomtpriser, jordägares ovillighet att anlägga erforderliga vägar eller eljest, komme byggnadsverksamheten att draga sig från samhället till platser i dess närhet utmed de allmänna vägarna. På detta sätt gynnades utvecklingen av den så kallade landsvägsbebyggelsen, för vilken speciellt gynnsamma betingelser uppkommit genom busstrafiken och de allmänna vägarnas permanentbeläggning. En olämplig jordpolitik inom ett samhälle motverkade alltså ett av samhällets viktigaste syften: att genom skapandet av en viss gemenskap mellan fastigheterna underlätta utförandet av vissa för samhällsbornas nytta och trevnad viktiga anläggningar, varibland här finge nämnas ledningar för elektrisk energi, vatten och avlopp. En jordpolitik, som motverkade samhällsbildningens syfte ur allmän synpunkt, vore förkastlig. Såsom nämnts vore en väsentlig del av Tollarps municipalsamhälle beläget å mark, hörande till kronoegendomen Tollarp 5¹ och 8¹. Enligt uppskattningsnämndens förslag skulle egendomen utarrenderas under tio år från den 14 mars 1934. Under denna period skulle det bli möjligt för statsverket att från egendomen försälja endast de nio av uppskattningsnämnden föreslagna lägenheterna, såvida arrendatorn icke vore villig att,

givetvis mot överenskommen ersättning, delvis avstå från sin nyttjanderätt. Överlantmätaren funne i följd härav uppskattningsnämndens förslag icke vara ägnat att fullt nöjaktigt tillgodose vare sig statsverkets eller municipalsamhällets intressen. Med hänsyn till bland annat dels nödvändigheten av att snabbt kunna tillfredsställa eventuella reflektanters önskan att för byggnadsändamål förvärva jord med sådan rätt, att den kunde utnyttjas även i belåningssyfte, dels önskvärdheten av att upplåtaren av marken jämväl ombesörjde anläggandet av åtminstone hjälpliga vägar, borde municipalsamhället, egnahemsförening eller ideellt betonat bolag vara ägnat att verkställa exploatering av tomtmarken å ifrågavarande egendom än staten. På grund härav borde åtminstone vissa för tomtändamål lämpliga områden av ifrågavarande egendom, så snart möjlighet därtill funnes, försäljas till någon sammanslutning av antydd art. Egendomen syntes fördenskull böra endast interimistiskt utarrenderas. Ivarje fall syntes böra tagas i allvarligt övervägande lämpligheten av att interimistiskt utarrendera åtminstone sådana områden av egendomen, som under instundande arrendeperiod kunde tänkas komma att exploateras för byggnadsändamål, bland annat hela området söder om järnvägen Eslöv—Ahus. Skulle ej heller detta alternativ anses lämpligt, borde egendomen utarrenderas med villkor, att arrendatorn skulle vara skyldig mot ersättning — beräknad efter i arrendekontraktet angivna grunder — avstå viss areal mark, som kunde komma i fråga att försäljas för tomtändamål eller för stadsplanens genomförande. Frågan om lämpligheten utav den föreslagna flyttningen av de å egendomen befintliga jordbruksbyggnaderna sammanhängande uppenbarligen med de åtgärder, som komme att företagas i tomtförsäljningssyfte. I följd härav borde storleken av de byggnader, som kunde komma att erfordras å det egnahem, som vore avsett bildas å norra delen av egendomen, givetvis vara beroende av arealen å den mark, som komme att återstå av egendomen, sedan upplåtelser av mark för byggnadsändamål och stadsplaneändamål ägt rum. Skulle egendomen utarrenderas interimistiskt, torde det kunna ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligt uppskjuta den föreslagna utflyttningen. Över Tollarps municipalsamhälle föreläge ett år 1915 av arkitekten P. Hallman upprättat förslag till stadsplan. Detta torde icke vara fastställt och sannolikt vore väl, att det numera icke komme att fastställas i oförändrat skick. Inom samhället finnes ej heller byggnads- eller avstyckningsplan. I anledning härav ansåge sig överlantmätaren med hänsyn till innehållet i 19 kap. 1 och 13 §§ jorddelningslagen för närvarande icke kunna tillstyrka avstyckning av det antal lägenheter, varom här vore fråga, med mindre åtminstone avstyckningsplan upprättades och godkändes över det av tomtförsäljningsförslaget berörda området. För den händelse inom ifrågavarande område gatorna skulle å godkänd avstyckningsplan komma att fixeras i de lägen och till den bredd, som angåves i uppskattningsnämndens förslag, och avstyckning skedde i enlighet härmed, syntes tomternas rätt till väg böra formuleras på ett sätt, som lämnade fastighetsägarna rätt att färdas över mark, som nyttjades för jordbruk, endast om detta vore nödigt. Uppskattningsnämndens förslag i detta hänseende syntes kunna medföra olägenheter för jordbruket å egendomen.

Med anledning av vad överlantmätaren anfört angående upprättande av tomtplan jämlikt 19 kap. jorddelningslagen, ansåg domänstyrelsen, att innan åtgärd i sådant syfte vidtoges, det borde undersökas, huruvida icke Tollarps municipalsamhälle eller eventuellt någon egnahemsförening eller något bolag skulle vara villigt att förvärva egendomen för vidare exploate-

ring. Styrelsen uppdrog till följd härav åt domänintendenten att med vederbörande municipalsamhälle inleda förhandlingar rörande en försäljning av egendomen samt att, därest något intresse från samhällets sida icke föreläge för egendomens förvärvande, undersöka möjligheten av att försälja egendomen till egnahemsförening eller bolag.

Härefter har å egendomen hållits *ny uppskattningsförrättning under år 1934*.

Av instrumentet över denna förrättning inhämtas följande.

Domänintendenten hade underhandlat med municipalsamhället om försäljning av egendomen och hade municipalsamhället den 20 juli 1934 beslutat avgiva anbud å egendomen med 50,000 kronor. Detta samhällets beslut hade emellertid överklagats och hade Kungl. Maj:t i regeringsrätten undanröjt beslutet, enär sådan utredning ej blivit förebragt, att därav kunde tillförlitligen bedömas, om förvärvande av fastigheten i dess helhet kunde vara att hänföra till en sådan för municipalsamhället gemensam hushållningsangelägenhet, varom samhället ägde besluta.

Vid förrättningen har egendomen saluvärderats till 53,200 kronor sålunda,

4.0235 hektar tomtjord	å	0: 40 kronor pr kvm	16,094:—
0.3080 » »	»	0: 30 » » »	924:—
2.4950 » »	»	0: 20 » » »	4,990:—
12.7780 » åker	»	600:— » » har	8,066:—
10.1600 » åker	»	400:— » » »	4,064:—
2.7580 » äng	»	500:— » » »	1,379:—
3.7940 » odlingsmark	»	180:— » » »	682: 92
21.7000 » skogsmark och skog				9,100:—
		byggnader	7,900:—

S:a 58.0165 hektar

Kronor 53,200: 92.

Sedan regeringsrättens berörda beslut meddelats, hade domänintendenten inlett underhandlingar med såväl Tollarpsortens egnahemsförening u. p. a. som egendomens arrendator Johan Persson om inköp av egendomen och därvid delgivit dem berörda saluvärdering samt anmodat dem inkomma med anbud å egendomen var för sig, därest de vore spekulanter å densamma. Bemälda Persson hade först godkänt förenämnda saluvärde, 53,200 kronor, samt därefter förklarat sig villig inköpa egendomen för 53,320 kronor. Därefter hade egnahemsföreningen erbjudit sig inköpa egendomen för 50,000 kronor.

Efter det dessa anbud inkommit, hade uppskattningsnämnden tagit ärendet under förnyat övervägande och därvid funnit, att det tidigare uppgjorda förslaget om byggnadernas successiva utflyttning och den inom samhället belägna jordens exploatering genom tomtförsäljning skulle kunna giva kronan större inkomster än det beräknade saluvärdet och det belopp, som kunde erhållas vid egendomens försäljning på en gång. Nämnden ansåge sig likväl med fästet avseende vid de avgivna anbudens storlek kunna tillstyrka egendomens försäljning. Nämnden tillstyrkte härvid att, därest försäljning komme till stånd, arrendatorns anbud måtte antagas, dels därför att hans anbud vore högst och dels därför att arrendatorn Persson innehaft arrendet sedan den 14 mars 1917 och sålunda borde hava företrädesrätt vid försäljning av egendomen.

Nämnden har vidare framhållit, att Tollarps municipalsamhälle efter uppskattningsförrättningen år 1932 låtit uppgöra ny stadsplan, vilken i vad den berörde kronoegendomen avsevärt avveke ifrån den förutvarande. Genom den nya stadsplanen komme mera av kronoegendomens jord inom den centrala delen av samhället att bliva tillgänglig för tomtstyckning. De av 1932 års uppskattningsnämnd utlagda 9 tomterna, nr 11—19, hade genom den nya stadsplanen blivit ändrade i arealen, varför ny saluvärdering av dessa verkställdes på följande sätt:

Tomt nr	11	om	0.146	hektar:	saluvärde	1,022	kronor
»	»	12	»	0.15	»	900	»
»	»	13	»	0.119	»	714	»
»	»	14	»	0.11	»	660	»
»	»	15	»	0.144	»	864	»
»	»	16	»	0.14	»	840	»
»	»	17	»	0.122	»	732	»
»	»	18	»	0.122	»	854	»
»	»	19	»	0.102	»	1,530	»

Arrendevärdena hava uppskattats till respektive 8: 50, 9, 7, 6: 60, 8: 60, 8: 40, 7: 30, 7: 30 och 6 kronor.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 31 december 1936 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört i huvudsak följande.

Vid avgörandet av frågan om egendomens disposition ansåge styrelsen, att hänsyn måste tagas till det municipalsamhälle, inom vilket egendomen till stor del vore belägen. Enligt överlantmätarens utredning torde inom den närmaste framtiden ett avsevärt antal tomter för bostadsändamål behöva tagas i anspråk för samhällets utveckling. Municipalsamhället hade sålunda även beslutat att söka inköpa egendomen för en köpeskilling av 50,000 kronor, ehuru detta beslut undanröjts genom regeringsrättens berörda utslag. Enligt styrelsens förmenande borde egendomen i dess helhet försäljas med hänsyn dels till det rätt avsevärda område, som torde komma att inom en nära framtid behövas för tomtupplåtelse, dels till de dryga kostnader en utflyttning av egendomens bebyggelse, på sätt uppskattningsnämnden föreslagit, skulle draga. Egendomens arrendator hade innehaft egendomen å arrende sedan år 1917 och vore alltså hembudsberättigad vid egendomens försäljning, om hembud på grund av särskilda förhållanden ansåges böra ske. Styrelsen hade ansett, att i förevarande fall en försäljning till enskild person ej borde äga rum, utan borde exploaterandet av egendomen överlätas på municipalsamhället, egnahemsförening eller bolag, som vore hågat att förvärva egendomen för vidare exploatering. Med anledning därav hade styrelsen, då municipalsamhället ej finge inköpa egendomen samt styrelsen i likhet med överlantmätaren ansåge, att samhälle eller egnahemsförening vore mera ägnat att verkställa exploatering för ifrågasatt ändamål än staten, från Tollarpsortens Egnahemsförening u. p. a. infordrat förklaring, huruvida föreningen vore villig att för en köpeskilling av 55,000 kronor, vilket belopp styrelsen ansåge motsvara egendomens saluvärde, förvärva densamma. Föreningen hade därvid förklarat sig önska inköpa egendomen för detta belopp och i övrigt under villkor, som domänstyrelsen föreslagit.

Därefter hade styrelsen erfarit, att arrendatorn, därest han icke berättigades inköpa hela egendomen, i varje fall önskade få förvärva den norr om samhället belägna delen av egendomen samt att kronan måtte inlösa vissa arrendatorn tillhöriga byggnader och anläggningar.

Genom samtal med sekreteraren i egnahemsföreningen hade styrelsen inhämtat, att föreningen hade för avsikt att, sedan närmare utredning verkställdt angående storleken av det område, som kunde erfordras för tomtexploatering, försälja viss norr om municipalsamhället belägen del av egendomen, varför hinder ej mötte för arrendatorn att förvärva denna del. Angående inlösen av byggnader och anläggningar, som tillhörde arrendatorn, kunde denna fråga ordnas i samband med sistberörda försäljning.

På grund av vad sålunda anförts hemställde domänstyrelsen, att kronoegendomen måtte försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. till Tollarpsortens egnahemsförening u. p. a. med tillträdesrätt den 14 mars 1938 för en köpskilling av 55,000 kronor samt på angivna villkor i övrigt.

Sedan domänstyrelsens omförmälda försäljningsförslag överlämnats till Kungl. Maj:t, har Göran Persson, Tollarp, uti en den 8 januari 1937 dagtecknad skrift anhållit, att arrendatorn av kronoegendomen måtte få inköpa det område, varå egendomens åbyggnader vore belägna.

I häröver avgivet utlåtande har *domänstyrelsen* anfört, att arrendatorn, därest han önskade förvärva den del av egendomen, som ej erfordrades för tomtändamål, borde beredas möjlighet därtill. Skulle Kungl. Maj:t anse, att arrendatorn borde beredas tillfälle att direkt av kronan förvärva denna del av egendomen, hade styrelsen ej något att erinra däremot. Viss utredning angående storleken av det område, som kunde anses erforderligt för tomtändamål, måste dock verkställas, innan beslut därom kunde fattas. Med hänsyn till önskvärdheten att försäljningsfrågan avgjordes, så att köp kunde avslutas med tillträde den 14 mars 1938, samt då riksdagens medverkan torde vara erforderlig vid försäljning till egnahemsföreningen, har domänstyrelsen numera föreslagit, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att ifrågavarande egendom försåldes i två lotter, den ena till egnahemsföreningen och den andra till egendomens arrendator, Johan Persson, båda lotterna mot saluvärden, som bestämdes av Kungl. Maj:t i anslutning till de av uppskattningsnämnden föreslagna värdena, samt på villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t bestämdes.

Angående Göran Perssons framställning att arrendatorn måtte få inköpa det område, varå egendomens byggnader vore belägna, har domänstyrelsen framhållit, att detta område vore beläget inom det stadsplanlagda municipalsamhället och torde komma att inom en ej alltför avlägsen framtid behöva tagas i anspråk för bostadsändamål och öppna platser. Styrelsen har på grund därav avstyrkt framställningen.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts, finner jag mig böra biträda domänstyrelsens sist framlagda förslag om egendomens försäljning i tvenne lotter, den ena till Tollarpsortens egnahemsförening u. p. a. och den andra till nuvarande arrendatorn, Johan Persson. Därest Johan Persson ej skulle önska förvärva den för inköp av honom avsedda lotten, torde densamma efter Kungl. Maj:ts beprövning få försäljas jämlikt 15 § försäljningsförordningen. Ytterligare utredning erfordras emellertid beträffande storleken av det område, som erfordras för tomtexploatering. Till undvikande av att lösningen

*Departements-
chefen.*

av spörsmålet om kronoegendomens disposition fördröjes, torde ärendet i befintligt skick få underställas riksdagens prövning, därvid medgivande torde böra inhämtas till försäljning av egendomen i huvudsaklig anslutning till domänstyrelsens förslag med av mig förordad tillägg. Därest riksdagen härtill lämnar bifall, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de slutliga försäljningsvillkoren. Bifalles försäljningsförslaget, har egnahemsföreningen att i vanlig ordning söka tillstånd till fastighetsförvärvet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Tollarp nr 5 och 8 i Västra Vrams socken av Kristianstads län må, i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag, försäljas i två lotter mot ett saluvärde av sammanlagt 55,000 kronor, nämligen den ena lotten till Tollarpsortens egnahemsförening u. p. a. och den andra lotten till egendomens arrendator Johan Persson eller, därest denne icke önskar förvärva lotten, genom utbud jämlikt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

8:o.

Bräcke nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen $1\frac{1}{4}$ mantal Bräcke nr 1 i Svarteborgs socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1938 mot en årlig arrendeavgift av dels 12 hektoliter råg, 11 hektoliter vete och 117 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 700 kronor.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1938 har domänstyrelsen från domänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har förrättning för arrende- och saluvärdering av egendomen hållits den 27 augusti 1936.

Av instrument över nämnda förrättning jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Gunnar Tydén år 1935 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Dingle järnvägsstation, har en areal av 141.959 hektar, varav 36.211 hektar tomt och åker, 3.361 hektar äng och 102.387 hektar avrösningsjord.

Åbyggnaderna äro i stort sett goda eller medelgoda samt väl underhållna och ungefär tillräckliga för gårdens behov.

Åkerjorden består av mer eller mindre mullblandad lättlera på botten av blå- och gullera samt är till största delen av väl medelgod natur.

Samfällighet eller rätt till annan förmån utom egendomen finnes veterligen ej.

Taxeringsvärdet utgör 39,200 kronor, varav 35,900 kronor för inägor, 1,400 kronor för skogsmark och 1,900 kronor för växande skog.

Foss och Håby elektriska distributionsförening har elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Uppskattningsnämnden har anfört följande. Egendomen vore visserligen relativt väl belägen och försedd med i stort sett medelgoda hus, men då arrendatorn anmält, att han önskade förvärva egendomens huvudgårdslott tillstyrkte nämnden egendomens försäljning. Ågarna av tidigare från egendomen försålda fastigheterna Bräcke 1² och Bräcke 1³ hade anmält, att de önskade förvärva ytterligare jord för att därigenom få sina jordbruk något bärkraftigare. Då dessa önskemål borde beaktas, hade nämnden vid försäljningsförslagets uppgörande tagit hänsyn till dessa önskemål.

Nämnden hade sålunda föreslagit egendomens försäljning i följande lotter.

Lotten I å kartan, Huvudgården. Areal 128.877 hektar, varav 32.8 hektar tomt och åker, 2.974 hektar äng och 93.103 hektar avrösningsjord. Saluvärde 36,000 kronor, varav 6,400 kronor för avrösningsjord med växande skog. Arrendevärde 1,220 kronor. Nuvarande arrendatorn, Henning Ericson, hade innehaft egendomen endast sedan den 14 mars 1936, men hade gården därför i obruten följd brukats av Ericsons föräldrar och syskon sedan år 1908. Då egendomen därunder städse skötts väl, tillstyrkte nämnden hembud för Henning Ericson jämlikt 9 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Lotten II borde tillförsäkras servitutsrätt till en å ägofiguren nr 139 å kartan belägen källa samt rätt till väg till denna. Ericson hade förklarat sig önska inköpa lotten för det föreslagna saluvärdet.

Lotten II å kartan. Obebyggt område. Areal 10.652 hektar, varav 3.25 hektar åker, 0.387 hektar äng och 7.015 hektar avrösningsjord. Saluvärde 2,200 kronor, varav 215 kronor för avrösningsjord med växande skog. Arrendevärde 80 kronor. Denna lott hade And. Eriksson, som förut ägde Bräcke 1³ om ungefär 4 hektar åker, anhållit att få förvärva. Lotten borde hembjudas Eriksson enligt 11 § i sagda förordning. Förberörda servitutsrätt borde tillförsäkras lotten. Eriksson hade förklarat sig önska inköpa lotten för det åsatta saluvärdet.

Lotten III å kartan. Obebyggt område. Areal 2.429 hektar, varav 0.16 hektar åker och 2.269 hektar avrösningsjord. Saluvärde 340 kronor, varav 240 kronor för skogsmark med växande skog. Arrendevärde 5 kronor. Denna lott hade John Karlsson, som förut ägde Bräcke 1² om ungefär 5 hektar åker, anhållit att få förvärva. Lotten borde hembjudas Karlsson enligt 11 § i förordningen. Karlsson hade förklarat sig önska inköpa lotten för det föreslagna saluvärdet.

Någon ytterligare uppdelning av egendomen borde icke äga rum.

Värderingen vore verkställd under förutsättning, att lotterna försåldes i fullgott skick.

Nämnden hade ej funnit skäl föreslå föreskrivande av särskilda villkor angående lotternas användning samt återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdena nedsättas med 15 procent.

Överlantmätaren har förklarat hinder icke möta mot avstyckning av berörda lotter, under förutsättning att lotterna II och III avstyckades för sammanläggning med Bräcke 1³ respektive Bräcke 1².

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Ärendet har av *domänstyrelsen* med skrivelse den 30 december 1936 underställts Kungl. Maj:ts prövning, därvid styrelsen anfört, att styrelsen ej hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition eller mot de lotterna åsatta saluvärdena.

Sedan härefter egendomens arrendator H. Ericson hos domänstyrelsen anhållit att få utföra dränering av 6.78 hektar av egendomens åkerjord enligt av fackman uppgjord plan för en beräknad kostnad av 2,817 kronor 65 öre, har styrelsen i skrivelse den 15 januari 1937 — under erinran att egendomen vore saluvärderad utan den nu ifrågasatta täckdikningen — hemställt, att bland köpevillkoren rörande egendomen måtte intagas den bestämmelsen, att, därest lotten I komme att försäljas till Ericson, denne icke skulle äga mot kronan framställa några anspråk på ersättning för å egendomen utförd täckdikning.

Departements-
chefen.

Jag ansluter mig till uppskattningsnämndens försäljningsförslag sådant det av domänstyrelsen förordats och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $1\frac{1}{4}$ mantal Bräcke nr 1 i Svarteborgs socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. uppdelad i tre med I, II och III å en av distriktslantmätaren Gunnar Tydén år 1935 över egendomen upprättad karta betecknade områden, lotten I med en areal av 128.877 hektar för en köpeskillning av 36,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Henning Ericson, lotten II om 10.652 hektar för en köpeskillning av 2,200 kronor med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för ägaren av fastigheten Bräcke 1³ samt lotten III om 2.429 hektar för en köpeskillning av 340 kronor med hembuds rätt likaledes enligt 11 § i förordningen för ägaren av fastigheten Bräcke 1² samt under villkor i övrigt

dels beträffande samtliga lotterna, att lotterna skola tillträdas den 14 mars 1938, att lotterna försäljas i fullgott skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i gränserna, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående samt desamma nyttja utan rätt till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakås å kreatur,

dels beträffande lotterna I och II, att lotten II tillförsäkras servitutsrätt till en å lotten I (ägofigur nr 139 å kartan) belägen källa samt rätt till väg över lotten I,

dels beträffande lotten I, att, därest denna kommer att försäljas till Henning Ericson, denne icke skall äga framställa ersättningsanspråk mot kronan vare sig för täckdikning eller eljest på grund av arrendekontraktet, med un-

dantag dock för ersättning för trädesbruk, höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd å lotterna II och III.

och dels beträffande lotterna II och III, att lotterna försäljas för sammanläggning med Bräcke I³ respektive Bräcke I², samt att köparna av dessa lotter äro skyldiga att ersätta kronan vad kronan kan få komma att utgiva till egendomens arrendator för trädesbruk, höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd å respektive lotter.

9:o.

Ileberg nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Den 13 maj 1932 förordnade Kungl. Maj:t, att av kronoegendomen 1 mantal Ileberg nr 1 i Tegneby socken av Göteborgs och Bohus län lotterna litt. B och C å en av distriktslantmätaren B. H. Lundholm år 1930 över egendomen upprättad karta skulle försäljas. Lotterna hava även försålts.

Egendomen i övrigt är utarrenderad för tiden 14 mars 1933—14 mars 1953 mot en årlig arrendeavgift av dels 45 hektoliter korn och 47 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 500 kronor.

I en till domänstyrelsen inkommen ansökning har egendomens arrendator, Carl Berntson, anhållit att få uppföra stall, vagnbod och svinhus under år 1936 samt lador och loge ett kommande år.

Över ansökningen har *domänintendenten* i länet avgivit yttrande till domänstyrelsen och därvid anfört följande.

Vid av- och tillträdessyn den 28 augusti 1933 »utsynade» synemännen la-dugårdens mittelparti, häststallet, svinhuset och hönshuset och hade på grund härav arrendatorn ej underhållsskyldighet beträffande dessa byggnader. Nybyggnad av dessa inom den närmaste framtiden vore ofrånkomlig. Enligt upprättat byggnadsförslag skulle kostnaderna för de planerade nybyggnaderna uppgå till cirka 16,000 kronor. Det skulle alltså draga över 16 år att med nu gällande arrendebelopp få byggnaderna likviderade. Därtill komme, att arrendatorn dels redan utfört en del dränering och dels torde komma att företaga ytterligare dikning, sedan erforderligt avlopp, som för närvarande vore föremål för lantbruksingenjörens i länet handläggning, hunnit upptagas. På grund härav vore det för kronan mest ekonomiskt att försälja egendomen. Egendomens arrendator hade förklarar, att han önskade inköpa egendomen under förutsättning, att priset bleve enligt i orten gällande priser.

Med anledning av vad sålunda förekommit har domänstyrelsen uppdragit åt domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd föranstalta om förrättning för saluvärdering av egendomen; och har till följd härav under år 1936 uppskattningsförrättning hållits å egendomen.

Av handlingarna i ärendet samt förberörda karta inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 60 kilometer från Uddevalla stad och 10 kilometer från Nösunds ångbåtsstation, har en areal av 108.496 hektar, varav 30.775 hektar tomt och åker, 1.431 hektar äng och 76.29 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består av mullblandad lera på botten av gul- och blålera. Ängsmarken är obetydlig och skogsmarken av dålig beskaffenhet. Betesmarken är bevuxen med skog och buskar samt lämnar krent bete.

Hävdnen å egendomen är god. Arrendatorn har under åren 1933—1935 dränerat 4.80 hektar.

Taxeringsvärdet utgör 30,600 kronor, varav 29,600 kronor för inägorna.

Uppskattningsnämnden har framhållit, att, då arrendatorn önskade förvärva egendomen, densamma borde med hänsyn därtill och på grund av föreliggande byggnadsbehov försäljas; och har nämnden saluvärderat egendomen, som omfattade lotterna litt. A och D å kartan till 30,000 kronor, varav 4,300 kronor för avrösningsjord med växande skog. Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen överlåtes i det skick, vari densamma enligt gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlämnas. Arrendatorn Berntson har innehaft egendomen sedan 23 år och därunder skött densamma väl och även utfört en del grundförbättringar. På grund härav borde egendomen hembjudas Berntson jämlikt 9 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. samt få av köparen tillträdas den 14 mars 1937.

Nämnden har ej funnit skäl föreslå föreskrivande av särskilda försäljningsvillkor eller återköpsrätt. Skulle föreskrifter härom likväl anses böra meddelas, borde saluvärdet nedsättas med 15 procent.

Berntson har förklarat sig önska förvärva egendomen för det åsatta saluvärdet.

Överjägmästaren har anfört, att det ur skoglig synpunkt ej funnes någon erinran att göra emot försäljning redan nu på sätt och till pris, som av uppskattningsnämnden föreslagits. Egendomen saknade nämligen med hänsyn till det avskilda läget på ön Orust och på grund av den ringa skogstillgången all betydelse för skogsväsendet.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 19 januari 1937 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Med hänsyn till de avsevärda nybyggnadskostnader, som måste nedläggas å egendomen samt till att arrendatorn önskade förvärva densamma, borde egendomen försäljas och därvid hembjudas egendomens arrendator för det föreslagna saluvärdet. Då egendomens åbyggnader vore synnerligen dåliga och arrendatorn ej hade underhållsskyldighet beträffande en del av dessa, borde lotten försäljas i befintligt skick. På grund av byggnadernas beskaffenhet borde lotten försäljas med tillträdesrätt räknat redan från den 14 mars 1937. Vid egendomens utarrendering från den 14 mars 1933 hade arrendevärdet beräknats till 1,000 kronor och faststälts att utgå med dels vissa persedlar, som skulle lösas med penningar enligt senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 500 kronor. Värdet av persedlarna uppginge enligt 1936 års markegångstaxa till 582 kronor 41 öre och arrendet utginge sålunda för arrendeåret 14 mars 1936—14 mars 1937 med 1,082 kronor 41 öre. Då arrendet sålunda för närvarande överstege 1,000 kronor, torde riksdagens medverkan till försäljningens genomförande vara erforderlig.

Då jag intet har att erinra mot domänstyrelsens försäljningsförslag, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoegendomen 1 mantal Ileberg nr 1 i Tegneby socken av Göteborgs och Bohus län lotten litt. A + D å en av distriktslantmätaren B. H. Lundholm år 1930 över egendomen upprättad karta må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 30,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Carl Berntson under villkor, att lotten försäljes med tillträdes rätt, räknat från den 14 mars 1937, då nu om egendomen gällande arrendekontrakt skall upphöra, att lotten försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Berntson förvärvar lotten, varken Berntson eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet, med undantag för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, att ägarna av lotterna litt. B och C av egendomen förbehållas rätt till väg över de områden, som å berörda karta betecknats med ägofigurerna nr 27, 49 och 54, att köparen skall gälda annuiteterna å ett egendomen åvilande avdikningslån, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar och telefonledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

10:o.

Norr Edsten nr 1 Kronogård i Göteborgs och Bohus län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Norr Edsten nr 1 Kronogård i Kville socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1944 mot en årlig arrendeavgift av dels 10 hektoliter vete, 50 hektoliter havre och 75 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A. i markegångstaxan, dels därutöver 585 kronor.

I en till domänstyrelsen inkommen skrivelse har egendomens arrendator Oskar Andersson anhållit att få inköpa egendomen, enär han under de år, han innehaft arrendet, nedlagt avsevärt arbete och stora kostnader å gården, varjämte kylrum för mjölk och rum för mjölkmaskiner nu behövde uppföras. Domänintendenten och överjägmästaren hava avgivit yttranden över ansökningsen.

Domänintendenten har därvid meddelat, att byggnadsbeståndet å egendomen vore gott men att mjölk- och maskinrum borde uppföras, samt tillstyrkt, att egendomen försålles till arrendatorn.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot försäljning av hela egendomen.

I anslutning till berörda yttranden uppdrog domänstyrelsen åt domänintendenten att föranstalta om förrättning för saluvärdering av egendomen, varefter under år 1936 hållits uppskattningsförrättning å egendomen.

Av instrument över nämnda förrättning ävensom övriga handlingar i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Gunnar Tydén år 1931 upprättad karta över åker och äng till egendomen, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från Rabbalshede järnvägsstation och 3 kilometer från Fjällbacka municipalsamhälle, har en areal av 54.766 hektar, varav 24.396 hektar tomt och åker, 3.282 hektar äng och 27.088 hektar avrösningsjord.

Byggnaderna äro i gott skick. Åkerjorden består av lermylla samt sandblandad lermylla. Hälften av åkerjorden är av god beskaffenhet.

Taxeringsvärdet utgör 26,500 kronor, varav 26,100 kronor för inägora samt 400 kronor för skogsmarken jämte växande skog.

Uppskattningsnämnden har anfört. Då egendomen vore av ringa omfattning både beträffande areal och skogstillgång borde hela egendomen försäljas till ett saluvärde av 30,200 kronor, varav 1,200 kronor för skogsmark jämte växande skog, med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för egendomens arrendator, Oskar Andersson, som brukat egendomen under 20 år samt därunder skött densamma mycket väl. Andersson hade förklarat sig villig inköpa egendomen till det åsatta saluvärdet.

Egendomen borde av köparen få tillträdas den 14 mars 1938.

Värderingen vore verkställd under förutsättning, att egendomen överlättes i det skick, vari densamma på grund av nu om egendomen gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlämnas.

Nämnden hade ej funnit skäl föreslå föreskrivande av särskilda försäljningsvillkor samt återköps rätt. Skulle föreskrifter härom likväl anses böra meddelas, borde saluvärdet nedsättas med 15 procent.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till försäljning av egendomen eller det åsatta saluvärdet. Dock borde vid försäljningen ett till den 14 mars 1939 gällande jaktarrendekontrakt rörande småvilt å hela egendomen beaktas.

Med skrivelse den 19 januari 1937 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört, att styrelsen ej hade något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag eller det egendomen åsatta saluvärdet. Egendomen borde försäljas med tillträde den 14 mars 1938. Då arrendevärdet överstege 1,000 kronor, vore riksdagens medverkan till försäljningsbeslutets fattande erforderlig.

Departements-
chefen.

Jag biträder uppskattningsnämndens av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgifva,

att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Norr Edsten nr 1 Kronogård i Kville socken av Göteborgs och Bohus län må försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpskilling av 30,200 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Oskar Andersson och under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdes rätt den 14 mars 1938, då nu om egendomen gällande arrendekontrakt skall upphöra att gälla, att egendomen försäljes i fullgott skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att köparen skall vara skyldig respektera av domänstyrelsen utfärdat till den 14 mars 1939 gällande kontrakt rörande jakträtten å hela egendomen, att, därest egendomen kommer att försäljas till Andersson, varken denne eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag dock för eventuellt oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar och telefonledningar ävensom å egendomen anlagd transformator förbehålles rätt att hava ledningarna och anläggningen kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna och anläggningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

11:o.

Lundby nr 5 Håkan Jonsgården och Lundby nr 6 Stommen i Skaraborgs län.

Det till statsverket från den 14 mars 1923 indragna förra landsfiskalsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 5 Håkan Jonsgården och $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 6 Stommen i Södra Lundby socken av Skaraborgs län är med undantag för de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 8 april 1925 från egendomen försålda ängskiftet (Dalängen 1¹) och skogsskiftena (Skogstorp 2¹) för arrendeåret 14 mars 1936—14 mars 1937 utarrenderad i två arrendelotter, arrendelotten nr I till Sven Larsson mot en avgäld, som efter omräkning av värdet av i arrendet ingående naturapersedlar utgör 1,103 kronor 5 öre, samt arrendelotten nr II till Valdemar Johansson mot en avgäld, som efter enahanda beräkningsgrunder utgör 711 kronor 66 öre.

Kronoegendomen har under år 1932 besiktigats av kronojordstycknings-sakkunniga.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1937 har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps

egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten.

Uppskattningsförrättning har i vederbörlig ordning hållits å egendomen år 1935, därvid saluvärdering av båda arrendelotterna verkstälts. Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Gunnar Linde år 1923 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

I kronans ägo kvarvarande del av egendomen är förlagd i tre skiften, hemskiftet, motsvarande arrendelotten nr I, skiftet Kärret, motsvarande arrendelotten nr II, samt Mosskiftena. Egendomen innehåller i areal 140.2028 hektar, varav arrendelotten nr I utgör 49.484 hektar samt arrendelotten nr II 44.762 hektar åker och tomt. Förstnämnda arrendelott är belägen cirka 12 kilometer från Vara köping och 7 kilometer från Vedums järnvägsstation, medan den senare arrendelotten är belägen cirka 9 kilometer från Vara köping och 5 kilometer från Vedums järnvägsstation. Egendomens taxeringsvärde utgör för arrendelotten nr I 30,600 kronor jordbruksvärde och 3,400 kronor för skogsmark och växande skog samt för arrendelotten nr II 22,200 kronor jordbruksvärde och 1,500 kronor för skogsmark och växande skog.

Byggnaderna å egendomen, vilka samtliga tillhöra kronan, äro brandförsäkrade å arrendelotten nr I till 27,600 kronor samt å arrendelotten nr II till 9,800 kronor. Å båda lotterna äro byggnaderna gamla, slitna och otillräckliga samt i behov av om- och nybyggnad.

Längjums elektriska distributionsförening u. p. a. eller dess rättsinnehavare har genom Kungl. Maj:ts resolution den 8 februari 1929 erhållit tillstånd att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Egendomen har andel i mindre byallmänning.

Kronojordstyckningssakkunniga hava ansett, att båda arrendelotterna med hänsyn till egendomens svaga jord och dåliga åbyggnad om möjligt borde försäljas, vardera arrendelotten eventuellt uppstyckad i två salulotter.

I likhet med kronojordstyckningssakkunniga har *uppskattningsnämnden* ansett, att egendomen med dess svaga jordbruk och dåliga åbyggnad borde försäljas. I framställning till uppskattningsnämnden den 5 oktober 1935 har Karl Smedberg, Vedum, såsom ägare till angränsande fastigheten $\frac{1}{36}$ mantal Stora Bostorp om cirka 3 hektar åker anhållit om tillstånd att för fullständigande av sitt jordbruk från egendomen få inköpa ett jordområde om 3—4 hektar, motsvarande å förenämnda av Linde år 1923 upprättade karta ägofigurerna n:r 4—10 och 118—127. Då emellertid ifrågakomna fastigheter vore belägna inom olika skifteslag och sammanläggning av områdena till en fastighet förty icke lagligen kunde ske, har uppskattningsnämnden ansett, att förevarande framställning lämpligen icke borde bifallas, särskilt som vid eventuell avstyckning av det av Smedberg till inköp ifrågasatta området lotten enligt nämndens mening med hänsyn till gällande jorddelningsbestämmelser måste utläggas med tilldelning av skogsmark. Enligt uppskattningsnämndens försäljningsförslag borde egendomen upplåtas i två de nuvarande arrendelotterna motsvarande salulotter. I anslutning till det nämnden av domänstyrelsen givna uppdraget har nämnden föranstaltat om avstyckning från fastigheterna Lundby Håkan Jonsgården 5¹ och Lundby Stommen 6¹, vilka fastigheter vid undergången enskifte utbrutits med gemensamma ägor för hemskiftet och skiftet Kärret. Vid lantmäteriförrättningen har sålunda avstyckats lotten litt. A om 61.612 hektar. Återstående del av styckningsfastigheten bland annat omfattande de vid år 1879 fastställt skifte för envar av fastigheterna Lundby Håkan Jonsgården 5¹ och Lundby Stommen 6¹ särskilt ut-

lagda skiften i utmark, belägna å Mosskiftet, hava i styckningshandlingarna redovisats under litt. B om 78.5908 hektar. Ytterligare har från Lundby Håkan Jonsgården 5¹ avstyckats berörda till denna fastighet hörande mosskiftet, i styckningshandlingarna redovisat såsom litt. Aa, vilken ägolott avsetts att sammanläggas till en fastighet med nyss omförmälda avstyckningslotten litt. A. Ifrågavarande båda genom uppskattningsnämnden framlagda avstyckningsförslag hava under pågående lantmåteriförrättningar underställts domänstyrelsen, vilken godkänt förslagen. Avstyckningsförrättningarna hava därefter vederbörligen avslutats.

Salulotten litt. A, omfattande styckningslotterna litt. A + Aa samt motsvarande arrendelotten nr II. Areal 63.3683 hektar, varav 44.762 hektar åker samt 18.6063 hektar avrösningsjord. Saluvärde 24,000 kronor, därav för skogsmark och växande skog 4,638 kronor 50 öre. Arrendevärde i nuvarande skick 750 kronor. Arrendelotten har sedan år 1932 brukats av nuvarande arrendatorn av lotten, Valdemar Johansson, vilken därvid inlagt vissa förtjänster vid egendomens skötsel. Då Johansson, vilken delgivits försäljningsförslaget, i avgiven förbindelse förklarar sig villig att mot det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet inköpa salulotten, har nämnden ansett, att salulotten lämpligen borde försäljas till Johansson.

Salulotten litt. B, utgörande återstoden av kronoegendomen samt motsvarande arrendelotten nr I. Areal 76.8345 hektar, varav 49.484 hektar åker samt 27.3505 hektar avrösningsjord. Saluvärde 35,000 kronor, varav för skogsmark och växande skog 4,960 kronor 84 öre. Arrendevärde i nuvarande skick 1,200 kronor. Ifrågavarande arrendelott har från år 1932 arrenderats av Sven Larsson. Denne, som delgivits försäljningsförslaget, har förklarar sig villig inköpa salulotten för det av nämnden föreslagna saluvärdet. Nämnden har av lämplighetsskäl tillstyrkt salulottens försäljning till Larsson.

Vederbörande *skogsstatstjänstemän* hava meddelat, att, ehuru priserna å till salulotterna hörande skog upptagits väl lågt, från skogsförvaltningens sida intet vore att erinra mot det av uppskattningsnämnden framlagda dispositionsförslaget.

Överlantmätaren har förklarar, att, sedan vederbörande distriktslantmätare redan meddelat utlåtande, innefattande tillstånd till avstyckningarna, han vore förhindrad uttala sig om huruvida avstyckningarna stode i överensstämmelse med jorddelningslagens föreskrifter.

Med skrivelse den 31 december 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført i huvudsak följande.

Styrelsen ansåge på av uppskattningsnämnden anförda skäl, att egendomen borde försäljas i två salulotter, vardera med den omfattning, som närmare framginge utav de av styrelsen godkända, å egendomen hållna avstyckningsförrättningarna. De saluvärden, som åsatts salulotterna, kunde av styrelsen lämnas utan erinran. Med hänsyn till storleken av arrendevärdet av salulotten litt. B borde för försäljning av denna lott riksdagens samtycke inhämtas, och syntes det styrelsen lämpligt, att försäljningsfrågan i dess helhet avgjordes i ett sammanhang. Arrendatorerna av de båda arrendelotterna vore författningsenligt icke hembudsberättigade vid försäljning av respektive salulotter, enär de vid utgången av nu löpande arrendeperiod den 14 mars 1937 arrenderat lotterna allenast under fem år. Emellertid funne styrelsen i likhet med uppskattningsnämnden, att salulotterna vid försäljning borde hembjudas respektive innehavare. Med hänsyn till i ärendet förevarande omständigheter förelåge ej anledning att vid försäljningen förbehålla kronan återköpsrätt till salulotterna.

Styrelsen hade uppdragit åt domänfiskalen att föranstalta om sammanläggning till en fastighet av styckningslotterna litt. A + Aa.

*Departements-
chefen.* Då jag intet har att erinra mot uppskattningsnämndens av domänstyrelsen förordade försäljningsförslag, hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 5 Håkan Jonsgården och $\frac{1}{2}$ mantal Lundby nr 6 Stommen i Södra Lundby socken av Skaraborgs län avstyckats två med litt. A och Aa betecknade lotter, jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. må försäljas

dels salulotten litt. A, motsvarande styckningslotterna litt. A + Aa, med en areal av 63.3683 hektar och ett saluvärde av 24,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Valdemar Johansson,

dels ock salulotten litt. B, utgörande egendomen i övrigt, om 76.8345 hektar mot ett saluvärde av 35,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Sven Larsson,

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, att lotterna försäljas i befintligt skick med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1937, att varken kronan eller arrendatorerna av respektive arrendelotter efter tillträdesdagen skola äga framställa ersättningsanspråk gentemot varandra med undantag dock för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter för lotterna, att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, att förbehåll göres för de jämkningar i salulotternas gränser och areal, som eventuellt må föranledas av fastställelse av de verkställda avstyckningsförrättningarna, samt att köpare av salulotterna hava att respektera vid avstyckningsförrättningarna uppkomna servitut.

12:o.

Orreholmen nr 1, 2 och 3 i Skaraborgs län.

Den 24 september 1931 förordnade Kungl. Maj:t, att av kronoegendomen Orreholmen nr 1, 2 och 3 om 3 mantal med därunder brukade Herrekvarn i Skörstorps socken av Skaraborgs län sex å en av förste lantmätaren A. H.

Öhrwall år 1907 upprättad, av extra lantmätaren Otto K. Berne år 1927 översedd och kompletterad karta över egendomen med litt. F, G, H, I, K och L betecknade lotter skulle med saluvärden av respektive 10,620, 2,345, 10,970, 13,570, 11,535 och 10,070 kronor utbudas till salu å offentlig auktion, lotten litt. H enligt 13 § och övriga lotter enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. på i tillämpliga delar jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 maj 1930 bestämda villkor, dock med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1932.

Sedermera förordnade Kungl. Maj:t den 18 mars 1932, med förkastande av samtliga å en för lotternas försäljning den 26 november 1931 hållen auktion avgivna anbud, att lotterna skulle genom styrelsens försorg utarrenderas under fem år räknat från den 14 mars 1932.

Till åtlydnad härav har domänstyrelsen upplåtit lotterna litt. F, G, H, K och L å arrende för tiden till den 14 mars 1937 till ifrågavarande kronoegendoms arrendator, Gunnar Brostrand, vilken i sin tur upplåtit lotterna litt. F, G, H och K till respektive Karl Sandgren, Gillis Liljegren, Arthur Persson och Johan Andersson. Den årliga avgälden för de av Brostrand arrenderade lotterna utgör 875 kronor. Lotten litt. I har intill samma tid av styrelsen upplåtits till Anders Hjert mot en årlig arrendeavgift av 425 kronor. Hjert har icke kunnat förmås underskriva honom tillställt förslag till arrendekontrakt men har i vederbörlig ordning erlagt den för lotten bestämda arrendeavgälden.

Den 15 oktober 1935 hava uppskattningsförrättningar hållits å lotterna. Av de över förrättningarna uppgjorda instrumenten jämte kopia av en av extra lantmätaren E. A. Claesson år 1930 för avstyckning upprättad karta över en del ägor till förevarande kronoegendom med tillhörande beskrivning inhämtas bland annat följande.

Lotterna äro belägna cirka 12 kilometer från Falköpings stad och cirka 4 kilometer från Kälvene station.

Lotten litt. F, som innehåller en areal av 13.0060 hektar, varav 11.6730 hektar åker och tomt, 0.4780 hektar äng samt 0.8550 hektar avrösningsjord, är byggd med två boningshus och två ladugårdar. Av dessa äro det ena boningshuset och den ena ladugården i medelgott skick under det att det andra boningshuset och den andra ladugården befinna sig i dåligt skick. Lottens åkerjord består av svart- och sandmylla å grusbotten.

Lotten litt. G, omfattande en areal av 10.1290 hektar, varav 3.1000 hektar åker, 2.4500 hektar äng samt 4.5790 hektar avrösningsjord, saknar byggnader. Åkerjorden utgöres av sandmylla å grusbotten samt mossjord.

Lotten litt. H har en areal av 13.8660 hektar, därav 11.6960 hektar åker och tomt, 1.8360 hektar äng samt 0.3340 hektar avrösningsjord. Boningshuset å lotten är i gott skick samt tillräckligt. Övriga hus äro medelgoda men allt för små. Åkerjorden består av svart- och sandmylla å grusbotten.

Lotten litt. I innehåller en areal av 18.5750 hektar, därav 13.7960 hektar åker och tomt, 4.1740 hektar ängs- och betesmark samt 0.6050 hektar avrösningsjord. Manbyggnaden och fähuset å lotten äro i relativt gott skick, under det att logen och ladorna äro i sämre skick. Ekonomihusen äro därjämte otillräckliga. Åkerjorden utgöres av svart- och sandmylla samt starrtorvmosse å grusbotten.

Lotten litt. K har en areal av 16.2670 hektar, därav 7.1000 hektar åker och tomt, 4.7340 hektar äng samt 4.4330 hektar avrösningsjord. Manbyggnaden är tillräcklig och i gott skick. Ekonomihuset äro medelgoda men mycket knappa. Åkerjorden är av samma beskaffenhet som å föregående lott.

Lotten litt. L omfattar en areal av 15.1080 hektar, därav 11.6760 hektar åker och tomt, 1.4540 hektar äng samt 1.9780 hektar avrösningsjord. Samtliga byggnader äro gamla och dåliga samt otillräckliga. Den till lotten hörande åkerjorden består av svart- och sandmylla samt något mossjord.

Samtliga nu angivna byggnader tillhöra kronan.

Lotten litt. F är taxeringsvärderad till 7,700 kronor, *lotten litt. G* till 2,000 kronor, *lotten litt. H* till 8,500 kronor, *lotten litt. I* till 10,500 kronor, *lotten litt. K* till 8,700 kronor samt *lotten litt. L* till 8,400 kronor.

Uppskattningsnämnden, som föreslagit försäljning av samtliga lotter, har åsatt *lotten litt. F* ett saluvärde av 9,000 kronor och ett arrendevärde av 350 kronor, *lotten litt. G* ett saluvärde av 2,600 kronor och ett arrendevärde av 100 kronor, *lotten litt. H* ett saluvärde av 9,800 kronor och ett arrendevärde av 375 kronor, *lotten litt. I* ett saluvärde av 12,000 kronor och ett arrendevärde av 450 kronor, *lotten litt. K* ett saluvärde av 9,500 kronor och ett arrendevärde av 375 kronor samt *lotten litt. L* ett saluvärde av 8,600 kronor och ett arrendevärde av 325 kronor.

Nämnden har vidare upplyst, att *lotten litt. F* i 24 år innehafts av Sandgren och dessförinnan av dennes fader, att *lotten litt. G* brukats av Liljegren tillsammans med annan egen fastighet i cirka 34 år, att lotterna *litt. H, I* och *K* innehafts av Persson, Hjert och Andersson i respektive 3 år, 21 år och 29 år samt att *lotten litt. L* icke vore av Brostrand upplåten till annan.

Den av Liljegren ägda fastigheten, som består av odlad jord och äng, är för ofullständig för att en familj därå skall kunna föda sig.

Sandgren, Persson, Hjert och *Andersson* hava skriftligen förklarat sig viliga inköpa respektive *lotten litt. F, H, I* och *K* mot köpeskillingar motsvarande de av nämnden föreslagna saluvärdena. *Liljegren* har inför nämnden uppgivit sig vilja avvakta utgången av en vid tiden för uppskattningsförrättningens hållande ännu icke avslutad syneförrättning enligt vattenlagen, innan han avgåve anbud å *lotten litt. G*. Å *lotten litt. L* har intet anbud inkommit till nämnden.

Nämnden har förordat försäljning av lotterna *litt. F, H, I* och *K* till respektive Sandgren, Persson, Hjert och Andersson. Lotterna *litt. G* och *L* hava av nämnden ansetts böra försäljas å offentlig auktion.

Sedan vederbörande *lantbruksingenjör* meddelat, att slutsammanträde hållits med sakägarna till nyssnämnda syneförrättning, till vilken Liljegren varit sökande, ävensom att talan icke anhängiggjorts mot syneförrättningen, har *Liljegren* förmått sig önska förvärva *lotten litt. G* för ett pris av 1,500 kronor och mot skyldighet att gälda å *lotten* belöpande kostnader för torrläggning.

Med skrivelse den 28 januari 1937 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen, som i likhet med uppskattningsnämnden ansåge, att lotterna borde försäljas, hade ingen erinran mot de av nämnden föreslagna saluvärdena. Styrelsen hade vidare intet att erinra mot att Sandgren, Hjert och Andersson, vilka samtliga i mer än tio år innehaft av dem brukade lotter, vid försäljningarna erhöle förköpsrätt till respektive *lotten litt. F, lotten litt. I* och *lotten litt. K*. Vad åter anginge *lotten litt. H* hade denna icke innehafts av Persson under så lång tid, att han jämlikt förordningen den 6 juni 1929

vore berättigad att komma i åtnjutande av förköpsrätt. Emellertid ville styrelsen icke motsätta sig, att lotten hembjödtes Persson. För beslut härutinnan erfordrades riksdagens medverkan. Beträffande därefter den av Liljegren under en lång följd av år innehavda obebyggda lotten litt. G ansåge styrelsen, att det av honom avgivna köpeanbudet å 1,500 kronor vore alltför lågt för att böra antagas. Med hänsyn till den långa tid Liljegren brukat lotten och då denna utgjorde ett nödvändigt komplement till den av Liljegren ägda lägenheten, ville styrelsen icke motsätta sig att i sakens nuvarande läge lotten tills vidare bibehölles i kronans ägo och utarrenderades till Liljegren mot skälig avgäld. Vidkommande slutligen lotten litt. L, vilken såsom framhållits brukades av arrendator Brostrand utan anlitande av underarrendator, hölle styrelsen före, att denna lott borde försäljas genom utbud under hand enligt 13 § i förordningen. Då ett utbudande under hand av sistberörda lott knappast torde kunna medhinnas till den 14 mars 1937, syntes tillträdesdagen vid denna lotts försäljning böra bestämmas till den 14 mars 1938; och hade styrelsen i anslutning till det senast anförda vidtagit åtgärder för utarrendering av lotterna litt. G och L, den förra lotten för tiden till den 14 mars 1951 och lotten litt. L intill den 14 mars 1938. För att undvika splittring av ärendet förordade styrelsen, att ärendet i dess helhet underställdes riksdagen.

Det av domänstyrelsen framlagda förslaget till egendomens disposition föranleder ej någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medigva,

*Departementets-
chefen.*

att av kronoegendomen Orreholmen nr 1, 2 och 3 om 3 mantal med därunder brukade Herrekvarn i Skörstorps socken av Skaraborgs län de å en av extra lantmätaren E. A. Claesson år 1930 upprättad karta med litt. F, I, K, L och H betecknade lotter må med förut angivna arealer försäljas, nämligen

dels enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

1) med tillträdesrätt, räknad från den 14 mars 1937:

lotten litt. F mot ett saluvärde av 9,000 kronor och med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för Karl Sandgren,

lotten litt. I mot ett saluvärde av 12,000 kronor och med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för Anders Hjert,

lotten litt. K mot ett saluvärde av 9,500 kronor och med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för Johan Andersson samt

2) med tillträde den 14 mars 1938:

lotten litt. L genom utbud under hand enligt 13 § i förordningen mot ett saluvärde av 8,600 kronor,

dels ock lotten litt. H till Arthur Persson för en köpeskilling av 9,800 kronor;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *beträffande lotten litt. H, att köpeskillingen skall erläggas jämlikt § 21 och § 22 A) i 1929 års förordning ävensom att i övrigt stadgan- dena i samma förordning skola i tillämpliga delar lända till*

efterrättelse, *beträffande lotten litt. I*, att lotten försäljes i befintligt skick och att, därest Hjert förvärvar lotten, samtliga mellanhavanden i avseende å nyttjanderättsupplåtelsen av lotten skola i och med försäljningen anses vara mellan kronan och Hjert slutligen reglerade med undantag dock av till äventyrs oguldna skatter och arrendeavgifter, *beträffande lotterna litt. I och K*, att kronan eller dess rättsinnehavare förbehålles rätt till väg över lotterna till det å lotten litt. K belägna grustaget för grushämtning, *beträffande lotterna litt. F, H, K och L*, att lotterna försäljas i det skick, vari de jämlikt gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, och att, därest kronan nödgas till avträdande arrendatorn av lotterna utgiva ersättning för av denne å lotterna eventuellt verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, vederbörande köpare skall åläggas skyldighet gottgöra kronan för vad kronan i berörda hänseende erlagt, samt *beträffande samtliga lotter*, att endast kronan tillhöriga, å lotterna befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna.

13:o.

Vallby nr 3 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Vallby nr 3 i Kils socken av Örebro län har genom ett av domänstyrelsen den 19 juni 1914 upprättat kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1915—14 mars 1935 mot en årlig arrendavgäld av 850 kronor. I avvaktan på lösningen av frågan om egendomens disposition har egendomen ytterligare utarrenderats under två år eller till den 14 mars 1937 mot en årlig avgäld av 1,200 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1932.

Av det vid förrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar, däribland en år 1911 av distriktslantmätaren Carl Berner upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i tre, i vindlingarna av Blackstaån belägna skiften, ligger 14 km från Örebro.

Efter ett med anledning av Blackstaåns reglering numera verkställt ägo-utbyte emellan egendomen, å ena sidan, samt fastigheter inom Ullavi, Falla, Hammarby och Broby byar ävensom Prästgården 1¹, samtliga i Kils socken, å andra sidan, innehåller egendomen en areal av cirka 74.17 hektar, därav cirka 38.59 hektar tomt, åker, äng och odlingsmark samt 35.58 hektar avrösningsjord. Åkern består till större delen av godartad lerjord. Ängen är av mindre ekonomisk betydelse. Skogsmarken är god. Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Kronans å egendomen varande hus, bestående av manbyggnad, stall och ladugård, får- och svinhus, sammanbyggt med vagnbod, brygghus, bod och källare, äro i medelgott stånd med undantag av manbyggnaden, som är gam-

mal och dålig, varför nybyggnad erfordras. Egendomens arrendator äger tvättstuga, tillbyggnad till brygghuset samt ett rum i manbyggnadens övre botten.

Egendomen har icke del i allmänning. Egendomen besväras av lån från statens avdikningslånefond för dels Blackstaåns regleringsföretag av år 1926, dels Kilsbäckens vattenavledningsföretag av år 1928 till ett kapitalbelopp av för förstnämnda företaget 208 kronor 51 öre och för det senare 941 kronor 74 öre.

Med hänsyn till erforderlig nybyggnad å manbyggnaden har *uppskattningsnämnden* förordat egendomens uppstyckning och försäljning. Egendomen skulle uppdelas i sju lotter, huvudgården och sex mindre lotter, de senare å en uppskattningsinstrumentet bilagd, av distriktslantmätaren Arvid Torvald uppgjord särskild styckningskarta utmärkta med röda gränslinjer och betecknade med litt. A—F. Lotternas arealer och saluvärden framgå av följande tabell.

Salulott	Areal i hektar			Saluvärde i kronor	Därav för skogsmark och växande skog
	inrösningsjord	avrösningsjord	summa		
Huvudgården..... c:a	36.00	27.40	63.40	40,000	9,200
Litt. A.....	2.46	2.50	4.96	2,230	1,000
» B.....	0.08	0.13	0.21	205	125
» C.....	—	3.28	3.28	700	700
» D.....	—	0.41	0.41	60	60
» E.....	—	1.86	1.86	230	230
» F.....	0.05	—	0.05	15	—
Summa	38.59	35.58	74.17	—	—

Saluvärderingen är verkställd under förutsättning, att lotterna försäljas i befintligt skick ävensom att de egendomen åvilande avdikningslånen före försäljningen av kronan inbetalas.

Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda föreskrifter rörande lotternas användning eller om återköpsrätt för kronan. Skulle likväl föreskrifter i berörda hänseenden erfordras, har nämnden förordat en nedsättning i respektive saluvärden med minst tio procent.

Huvudgården skulle hembjudas arrendatorn, Gustav Blomgren, vilken innehafvt arrendet från år 1923. Dessförinnan har Blomgrens fader från år 1889 arrenderat egendomen.

Med hänsyn till att manbyggnaden inom kort behövde nybyggas samt att å egendomen av arrendatorn verkställts omfattande dräneringsarbeten, av vilka arbeten denne icke kunnat vid arrendetidens utgång tillgodogöra sig en mot havda utlägg svarande nytta, och att egendomen värderats i det förbättrade skick, vari densamma på grund av dräneringen befunne sig, har nämnden föreslagit, att det beräknade saluvärdet skulle nedsättas från 40,000 kronor till 36,000 kronor.

Lotten litt. A skulle hembjudas Johan Gustav Bäcklund, tillsammans med anhöriga ägare av den lotten angränsande 3.5 hektar åker omfattande lägenheten Hebron inom Vallby ägor.

Lotten litt. B skulle hembjudas ägaren av angränsande fastigheten Vallby litt. Ab, August Olsson, som har sin manbyggnad liggande i omedelbar närhet till lotten och som önskar genom inköp av lotten utvidga sitt trädgårdsområde.

Lotten litt. C skulle hembjudas hemmansägaren Sten Persson, vilken tillsammans med anhöriga ägde en lotten angränsande fastighet i Hällebytorp med obetydlig skogsmark.

Lotten litt. D skulle hembjudas snickaren August Pettersson för utökning av en honom tillhörig, lotten angränsande mindre lägenhet Bäckalund i Hällebytorp om cirka 0.25 hektar åker.

Lotten litt. E skulle hembjudas skomakaren Frans Gustav Eriksson för utökning av en honom tillhörig, lotten angränsande lägenhet Vallmon om cirka 1.5 hektar inom Vallby ägor.

Lotten litt. F skulle hembjudas ägaren av fastigheten Vallby litt. Bb, Ture Vallin, för rätning av det honom tillhöriga hemmanets rågång.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningen.

Överlantmätaren har förklarat hinder för lotternas avstyckning icke föreliggande under förutsättning i fråga om lotterna litt. B, E och F, att de avskiljas för sammanläggning med vederbörande spekulanter tillhöriga fastigheter.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 12 januari 1937 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen biträdde för sin del uppskattningsnämndens förslag om uppdelning och försäljning av egendomen och hade icke något att erinra emot de föreslagna lotternas gränser och arealer.

De saluvärden, som av nämnden åsatts lotterna, hade emellertid styrelsen funnit väl låga med undantag av värdet å lotten litt. F, varför styrelsen ansett sig böra höja nämnda värden, för huvudlotten från 40,000 kronor till 43,000 kronor, för lotten litt. A från 2,230 kronor till 2,475 kronor, för lotten litt. B från 205 kronor till 245 kronor, för lotten litt. C från 700 kronor till 890 kronor, för lotten litt. D från 60 kronor till 65 kronor och för lotten litt. E från 230 kronor till 285 kronor.

Samtliga till försäljning föreslagna lotter borde överlåtas i befintligt skick med full och oinskränkt äganderätt och med tillträde räknat från den 14 mars 1937.

Huvudgården borde hembjudas arrendatorn Gustav Blomgren, som, därest han begagnade sig av sin hembuds rätt, skulle på de av nämnden angivna skälen få förvärva lotten till ett saluvärde av 39,000 kronor. Blomgren hade förklarat sig villig att för lotten erlægga nämnda belopp. Genom försäljning av huvudgården till Blomgren borde samtliga kronan och honom tillkommande, på arrendekontrakt grundade rättsanspråk vara reglerade med undantag av oguldna arrendeavgälder och skatter.

Komme huvudgårdsslotten icke att förvärfvas av Blomgren utan av annan person, skulle såväl denne som köparna av lotterna litt. A, B och F vara skyldiga att, därest kronan nödgades till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å dessa lotter till äventyrs verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan, vad kronan i berört hänseende erlagt.

Lotterna litt. D och E borde till dem åsatta värden, för den förra 65 kronor och för den senare 285 kronor, hembjudas respektive snickaren August Pettersson och skomakaren Frans Gustav Eriksson. Pettersson och Eriksson hade förklarat sig villiga förvärva lotterna till förberörda värden.

Lotten litt. A hade nämnden föreslagit skulle hembjudas Johan Gustav Bäcklund. Enligt vad numera i ärendet upplysts, hade Bäcklund emellertid avlidit, men hans moder, Sofia Bäcklund, hade i skrivelse till styrelsen förklarat sig villig att till ett saluvärde av 2,475 kronor förvärva lotten i fråga. Ehuru Sofia Bäcklund icke i författningsenlig ordning kunde tillerkännas

hembuds rätt, föreläge från styrelsens sida icke något hinder emot att lotten försåldes direkt till henne.

Likaledes torde hemmansägarna August Olsson i Vallby litt. Ab, Sten Persson i Hällebytorp samt Ture Vallin i Vallby litt. Bb, trots att de på grund av författningen icke vore berättigade till hembud, böra beredas tillfälle att direkt inköpa, Olsson lotten litt. B, Persson lotten litt. C och Vallin lotten litt. F till värden av respektive 245 kronor, 890 kronor och 15 kronor. Olsson och Persson hade förklarat sig vilja inköpa respektive lotter till dessa värden.

Köpeskillingen för lotten litt. F ansåge styrelsen böra erläggas kontant. Köpeskillingarna för lotterna litt. A, B och C borde erläggas enligt stadgandena i §§ 21 och 22 B) i gällande försäljningsförfordning. I fråga om nämnda köp liksom i fråga om köpet av lotten litt. F borde de i samma försäljningsförfordning intagna bestämmelserna i övrigt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

I likhet med nämnden funne styrelsen det vara lämpligast, att kronan vid försäljningen av egendomen inbetalade de å densamma varande avdikningslånen.

Jag tillstyrker det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Vallby nr 3 i Kils socken av Örebro län må försäljas i följande sju lotter med tillträdesrätt den 14 mars 1937, nämligen

dels lotten litt. A med ett saluvärde av 2,475 kronor till änkan Sofia Bäcklund,

dels lotten litt. B med ett saluvärde av 245 kronor till August Olsson i Vallby litt. Ab,

dels lotten litt. C med ett saluvärde av 890 kronor till Sten Persson i Hällebytorp,

dels lotten litt. F med ett saluvärde av 15 kronor till Ture Vallin i Vallby litt. Bb,

dels ock enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

lotterna litt. D och E med saluvärden av respektive 65 kronor och 285 kronor med hembuds rätt jämlikt 11 § i förordningen för August Pettersson å den förstnämnda lotten och för Frans Gustav Eriksson å den senare samt

huvudgårdslotten (återstoden av egendomen) med ett saluvärde av 43,000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Gustav Blomgren, vilken, därest han begagnar sig av hembuds rätten, skall erhålla avdrag å köpeskillingen med 4,000 kronor;

skolande beträffande försäljningarna i övrigt gälla, att samtliga lotter försäljas i befintligt skick och fria från dem åbelöpande andelar i två för dels Blackstaåns regleringsföretag av år 1926, dels Kilsbäckens vattenavledningsföretag av

år 1928 beviljade lån från statens avdikningslånefond, *att* i försäljningarna icke ingå andra än kronan tillhöriga hus och anläggningar, *att* förbehåll göras för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckningsförrättning kunna befinnas erforderliga, *att* innehavare av över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för lotternas köpare till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *att* lotterna litt. B, E och F försäljas för sammanläggning med respektive angränsande fastigheter Vallby litt. Ab, lägenheten Vallmon i Vallby och Vallby litt. Bb, *att*, därest Gustav Blomgren förvärvar huvudgårdslotten, samtliga de honom och kronan tillkommande, på arrendekontraktet grundade rättsanspråk gentemot varandra med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter i och genom köpet skola anses vara reglerade, *att*, därest lotten icke kommer att förvärfvas av Blomgren utan av annan såväl denne som köpare av lotterna litt. A, B och F skola, för så vitt kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å berörda lotter verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, vara pliktiga gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende erlagt, *att* köpeskillingarna för lotterna litt. A, B och C erläggas på sätt i §§ 21 och 22 B i försäljningsförordningen stadgas, *att* köpeskillingen för lotten litt. F inbetalas kontant till länsstyrelsen vid köpehandlingens undertecknande, *samt att* i övrigt vid försäljningen av sistnämnda fyra lotter bestämmelserna i berörda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt i de under 1:0—13:0 här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.